

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTERV AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA 5-8. ÉVFOLYAMAI SZÁMÁRA

A MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM OKTATÁSÁNAK CÉLJAI.....	1
A TANKÖNYV- ÉS TANESZKÖZVÁLASZTÁS SPECIÁLIS SZEMPONTJAI.....	3
5–6. ÉVFOLYAM	3
Magyar nyelv 5. évfolyam	4
Irodalom 5. évfolyam	8
Magyar nyelv 6. évfolyam	16
Magyar irodalom 6. évfolyam.....	20
7–8. ÉVFOLYAM	29
Magyar nyelv 7. évfolyam	30
Magyar irodalom 7. évfolyam.....	34
Magyar nyelv 8. évfolyam	42
Magyar irodalom 8. évfolyam.....	46

„A” kerettanterv

A Bornemisza Péter Gimnázium, Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény és Sportiskola **bibliai alapokra építkező, keresztény szellemiségű nevelési-oktatási programot** szeretne megvalósítani, névadónk, Bornemisza Péter életművét szem előtt tartva, aki a XVI. századi humanista és protestáns szellemiségű irodalom kiemelkedő alkotója.

A pedagógiai programunkban lefektetett oktatási-nevelési célkitűzéseknek megfelelően az irodalomoktatás során is preferált témáink: a Szentírás által kiemelten fontosnak tartott emberi és társadalmi értékek; másodsorban a társadalom által bevett ún. „polgári értékek és normák” közvetítése az irodalmi szövegek nyújtotta lehetőségekkel (is). Ilyen értékek: a szabadság és tolerancia, az erkölcsi-szellemi kiválóság, a családnak mint a társadalom alapjának megbecsülése, a szeretet, az egyének közötti, az egyén és a társadalom, valamint az egyén és környezete közötti felelősségen és tiszteleten alapuló kapcsolat, az identitáskeresés és a hazaszeretet, a létrehozott értékek és a teljesítmény megbecsülése.

A magyar nyelv és irodalom oktatásának céljai

Az **5–8. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgy alapvető célja és feladata** az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb olvasási stratégiák megismerése és alkalmazása. A szövegalkotás folyamatának megfigyelése, gyakorlása, különböző, a kommunikációs helyzetnek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban történő fogalmazás. Az elsajátított írástechnika, helyesírás gyakorlása, továbbfejlesztése. **Az anyanyelvi és irodalmi nevelés megérteni, beszélni, írni, gondolkodni tanít**, ezzel valamennyi tárgy tanulását segíti. Alapvető célja és feladata a jövő tanulóknak szükséges és a felnőtt életben használandó olvasni és írni tudás (szövegértés, szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése.

A tantárgy jellegéből adódóan fontos feladat a nyelvi és irodalmi kultúra fejlesztése, az egyéni ismeretszerzés módjainak, technikáinak előkészítése, gyakoroltatása, a kritikus, problémamegoldó és a fogalmi gondolkodás fejlesztése.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy fontos célja, hogy a tanulók olyan önálló gondolkodású fiatalokká váljanak, akik erkölcsi kérdésekben képesek önálló ítéletalkotásra. Iskolánk egyházi elkötelezettségéből adódóan a Szentíráshoz mint örök mérőszinórhoz viszonyítva értékeljük a tanulókkal az irodalmi hősök tetteit, ezzel is **elősegítve szilárd keresztény erkölcsiségük kialakulását, megerősödését**. Az irodalmi alkotások feldolgozása révén azt is igyekszünk elérni, hogy a családi életben és a különböző társadalmi kapcsolatokban is a harmonikus együttélést, az egymás iránt felelősséggel tartozó magatartást tekintsék követendőnek. A **demokráciára nevelésben és a nemzeti öntudat kialakulásában** is kitüntetett szerepet kapnak a magyar irodalom jelentős, nemzeti sorskérdéseket végiggondoló alkotásai. A magyar irodalmi kánon néhány alapművének megismerésével a tanuló a közös kultúrkinccs részesévé válik, és ezáltal is növekedhet benne a nemzethez tartozás tudata és a hazaszeretet.

Fontos szerepet kap a magyar nyelv és irodalom tanítása során a **környezet- és médiatudatos magatartás kialakítása**, a manipuláció hatásmechanizmusainak megismerése, a manipulációval szembeni védekezési technikák kialakítása. A **testi-lelki egészség, a megfelelő önismeret** az egész életre meghatározó jelentőségű, ezért ezeken a területeken is fontos szerepe van a magyar nyelv és irodalom tantárgynak.

Az anyanyelvi nevelés területén kiemelt feladat a diákok meglévő gyakorlati nyelvi tudására építve – a nyelvet használó nézőpontjából kiindulva – **a nyelvnek mint működő, változó rendszernek az élményalapú megtapasztalása, megfigyeltetése**. E tapasztalatokra építve válik lehetővé néhány alapvető rendszerszerűség bemutatása, összefüggések felismerése, megnevezése.

A mesékkel indul a **felső tagozatos irodalom**, amelyek visszautalnak az alsó tagozatra, s amelyek egyben középpontba állítják az irodalom örök kulcselemét, a fantáziát is. A folytatás azután egyre inkább közelít a reális világhoz és annak sorskérdéseire. Egyre táguló körökben vethetnek a diákok irodalmi pillantást életük mind szélesebb horizontjaira: előbb a családra, később a szülőföldre, majd az iskola, a gyerektársadalom világára. A térben táguló körbepillantás azután időben is tágul: a tanuló az irodalmon keresztül is visszatekinthet történelmi hagyományainkra és múltunkra.

A múlt és a jelen, a tanuló kisvilága és a nagyvilág irodalmi témái mellett jelen vannak a kortárs világ, a jelenkori élet, a mindannyiunkat körülvevő társadalom emberi problémáit feltáró művek is. Ezek révén válik egyre hangsúlyosabb üzenetté a tanulók számára, hogy az irodalom nem statikus és a múltból itt maradt létező, hanem élő és organikus valóság.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az **anyanyelvi kulcskompetencia** fejlesztésében játszik döntő szerepet, ezen kívül azonban jelentősen hozzájárul a **digitális, a szociális és állampolgári, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség** elnevezésű kulcskompetenciák **fejlesztéséhez is**. A hatékony, önálló tanulás készségeinek-képességeinek fejlesztése szintén kitüntetett szerepet kap a magyarórákon.

A helyi tantervünkben választási lehetőségként felsorolt szerzőktől, irodalmi művekből **a szaktanár választ konkrét műveket** egyéni szakmai szempontjai, az adott tanulócsoport képességei és fejlesztési szempontjai alapján, szem előtt tartva iskolánk hangsúlyos erkölcsi szempontjait is.

A tanulók ismereteinek számonkérése változatos formákban történik: szóbeli és írásbeli felelet, dolgozat, témazáró, memoriter felmondása, olvasónapló, kiselőadás, beszámoló készítése, különböző műfajú fogalmazások értékelése.

Az értékelés szempontjai között a tantárgy jellegéből adódóan a tárgyi tudás, a tényanyag ismerete, az irodalmi művek megfelelő értelmezése, művészi eszközeik (pl. szerkezet, stílusjegyek, költői eszközök) felismerése és azonosítása mellett hangsúlyosan szerepet játszik a nyelvi megformálás színvonala is.

A tankönyv- és taneszközüválasztás speciális szempontjai

- szemléletében harmonikusan egyesítse az oktatásban jól bevált, klasszikus és a modern megközelítési módokat
- jelenjenek meg benne mind az elsajátítandó tananyag fontos részeit begyakoroltató, mind nyelvi kreativitást igénylő feladattípusok
- adjon lehetőséget, ötleteket az anyanyelvi készségfejlesztésre különböző szervezési formákban pl. pár- és csoportmunka, projekt stb.
- legyen a korosztálynak megfelelő, jól érthető, áttekinthető, amely kiemeli a lényegét, segítséget nyújt a tanulóknak az otthoni, önálló tanulás során

5–6. évfolyam

A tantárgy elsődleges célja a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulás eredményességéhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása. A tanulók **hallott és írott szövegalkotási és szövegértési kompetenciáinak fejlesztése** a kognitív folyamatok, az életkori sajátosságok és az egyéni képességek figyelembevételével. A nyelvről szerzett tapasztalati (élményalapú) és tárgyi ismeretek mélyítése, bővítése.

Az 5–6. évfolyamon a tanulók már jól olvasnak, viszonylag hosszabb szöveget is rövidebb idő alatt meg tudnak ismerni. Az irodalomtanításnak ebben a szakaszában már lehetőség nyílik az irodalom jelenségének mélyebb megértésére, vagy legalábbis elkezdődhet az **irodalomértés, a művek mélyebb mondanivalójának megértésébe** való fokozatos bevezetés. Ennek megfelelően **a János vitéz és a Toldi, a mesék és a mondák, az első közösen megismert terjedelmesebb regények** kapcsán a nagy emberi kérdéscsoportokkal való ismerkedés helyévé is válik az irodalomóra. A hatodik évfolyamon pedig külön figyelmet szentelünk **iskolánk névadója megismerésének** az intézményhez, annak közösségéhez való kapcsolódás erősítése céljából.

Beszédképesség szempontjából az 5–6. évfolyamon a tanuló beszéde fejlődjön tovább a megfelelő artikuláció, szókinccs és nyelvhelyesség szempontjából. A hallott szövegről legyen képes rövid szóbeli összefoglalást adni. Megszólalásaiban magyarul és azon kívül is alkalmazkodjék a hallgatóságához és a beszédhelyzethez. **Olvasás** szempontjából legyen képes érzékelni a szövegek műfaji különbségeit. Legyen képes néhány mondatos vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasottakról. **Szövegalkotás** szempontjából legyen képes rövidebb szövegek alkotására, személyes és olvasmányélmények megfogalmazására. **Tanulási képesség** szempontjából jó, ha a tanuló képes különböző vázlatok felhasználására különböző témájú, műfajú szövegek megértéséhez illetve megfogalmazásához. **Szövegértés** szempontjából szükséges a globális, információkereső, értelmező és reflektáló olvasás, továbbá a tartalommondásra, a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázatára és a címadásra való képesség. **Irodalomismeret** szempontjából a tanuló ebben a szakaszban megfigyeli a költői nyelv néhány sajátosságát, a műfajok némelyikét, a szerkezet némely típusát, a téma és hangulat változatait, a szereplő, az elbeszélő, a lírai én kérdéscsoportjainak némely aspektusát, továbbá a tantervben számára előírt fogalmakat. **Erkölcsei ítélőképesség** szempontjából

megismerkedik a tetszésnyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáival, a különböző kultúrák és eltérő vélemények tiszteletben tartásának fontosságával.

Magyar nyelv 5. évfolyam
összesen 72 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<i>Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése és alkotása</i>	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés stb.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallásértés fejlesztése (pl. dramatikus játékkal, szövegmondással, interaktív olvasásértéssel). A kommunikációs helyzetnek megfelelő helyes beszédlejtés, hangképzés, hangsúlyozás, tempó és szünettartás kialakulásának segítése: pl. beszédgyakorlatokkal, dramatikus játékkal, hangos szövegmondással. Különböző beszédhelyzetekben jól formált, a kommunikációs célt közvetítő beszéd gyakorlása.. A kifejező kommunikáció, a megfelelő szókincs alkalmazása személyes beszámolóban, történetmeséléskor, személyek jellemzésekor. A társas viselkedés során szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a konfliktuskezelési képesség fejlesztése. A kiejtés, a szöveg és a nem nyelvi jelek közötti összhang kialakulásának fejlesztése. A magyar nyelv kiejtési sajátosságainak (hangsúly, hanglejtés) tudatosításán keresztül a nemzeti identitás erősítése. A nyelvjárási változatok (pl. hangkészség) felismertetése, ezen keresztül az elfogadó attitűd, a másság iránti tisztelet erősítése. A kommunikációs folyamat alapvető tényezőinek tudatosítása. Kommunikációs (illem) szabályok tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A hallásértés fejlesztése. Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása. Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. A közlési szándéknak megfelelő szókincs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek alkalmazása. Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátékkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal. Mindennapi kommunikációs szituációk különféle helyzetekben történő gyakorlása: kapcsolatfelvétel, bemutatkozás, kérdés, kérés, beszélgetés.</p>		<p><i>Dráma és tánc:</i> kommunikációs kapcsolatteremtés, szituációk, helyzetgyakorlatok. <i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció. <i>Bibliaismeret:</i> az emberi kapcsolatok bibliai alapjai (pl. tisztelet, méltánylás)</p>

Férfiak és nők, felnőttek és gyermekek kommunikációja különbözőségeinek megfigyelése, kommunikációs (illem) szabályok (férfiak és nők, felnőttek és gyermekek, gyermekek és gyermekek) között. Tanult szövegek szöveghű és kifejező tolmácsolása.		
1.1.1.1.1.1	Kulcs fogalmak/ fogalmak	Beszédhelyzet, arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső, zenei eszközök (dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet).

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés		Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A tanult olvasási stratégiák alkalmazása olvasás előtt, alatt és után. A tanult különböző típusú és műfajú szövegek felismerése és megértése. A szöveg információinak és gondolatainak az életkor szerint elvárható értelmezése és értékelése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegfeldolgozás általános sémájának tudatosítása változó szövegeken. Az olvasási technika fejlesztése különféle folyamatos és nem folyamatos szövegeken többféle szövegértési eljárással. A szöveghez tartozó kép és szöveg közötti összefüggés felismerése, egyszerűbb ábrák, grafikonok értelmezése. Az olvasási, a szövegértési hibák felismerésének fejlesztése, a javítási stratégiák megismertetése, alkalmazásuk elősegítése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények			Kapcsolódási pontok
<p>Különböző szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása.</p> <p>Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott szövegeken. Az ismert szövegfeldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb.) alkalmazása.</p> <p>Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különböző dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban.</p> <p>A szövegértés folyamatának megfigyelése, a szöveg megértésének követése. A hibás olvasási, szövegértési technika felismerése, a megfelelő javító stratégia megtalálása és alkalmazása.</p> <p>A szöveg mondanivalójának saját szavakkal történő megfogalmazása. A szöveg szereplőinek bemutatása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése.</p>			<p><i>Matematika;</i></p> <p><i>Természetismeret:</i></p> <p>szövegértés, a feladatok szövegének értelmezése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> szöveg és kép összefüggései.</p>
1.1.1.1.1.2	Kulcs fogalmak/ fogalmak	Üzenet, szöveggép, betűrend, tartalomjegyzék.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A társas érintkezésben szükséges nyelvi kompetenciák; az érzelmek hiteles kifejezésének, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb. Megfelelő írástechnika alkalmazása. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre. A tanult fogalmazási műfajokban való jártasság, szövegalkotás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írástechnika tempójának, esztétikai megjelenésének fejlesztése, javítása. Az önálló és a tanári segítséggel történő anyaggyűjtés módjainak fejlesztése. Az ismert fogalmazási műfajokban történő változatos, kreatív szövegalkotás támogatása. Újabb szövegalkotási eljárások megismertetése, alkalmazásának segítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A kialakult egyéni írástechnika további fejlesztése. Törekvés az esztétikus, olvasható kézírásra.</p> <p>Az írás folyamatának megtapasztalása, a korrekció képessége.</p> <p>Anyaggyűjtés különféle nyomtatott forrásokból az írott mű elkészítéséhez.</p> <p>Az írott és nyomtatott szöveg formájának üzenete.</p> <p>Az írásmű üzenetének, céljának, befogadójának megfelelő szókinccs használata.</p> <p>Személyes élmények megfogalmazása különböző szövegtípusokban: mese, elbeszélés, leírás.</p> <p>Az írás nem nyelvi jeleinek (betűforma, -nagyság, sorköz, margó, távolság, színek, kiemelések stb.), a szöveg képének az írott üzeneten túli jelentése.</p> <p>A kézzel írt és a nyomtatott szövegek különbözőségei, hasonlóságai.</p>		<p>Idegen nyelvek: udvariassági formulák, egyszerű üzenetek megfogalmazása a tanult idegen nyelven.</p> <p>Történelem: narratív szövegek, történetmondás történelmi eseményekről, hősookról.</p> <p>Természetismeret: anyaggyűjtés.</p> <p>Vizuális kultúra: a szöveg képe.</p>
1.1.1.1.1.3 Kulcs fogal mak/ fogal mak	Anyaggyűjtés, elbeszélés, leírás. Nem nyelvi jel (sorköz, betű, margó stb.).	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A tanult főbb helyesírási szabályok felismerése, alkalmazása a szövegalkotásban, az írásbeli munkákban. A Magyar helyesírási szótár használata tanári segítséggel.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	A leggyakrabban előforduló, a helyesírási alapelvekre épülő helyesírási szabályok megismertetése, tudatosítása, azok alkalmazásának fejlesztése az	

céljai	<p>írott kommunikációban.</p> <p>A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást támogató segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) használatának segítése.</p> <p>A magyar helyesírás alapelveinek ismeretében az írott magyar nyelvi norma tudatosítása.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Az alapvető helyesírási elvek (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) megismerése, főleg a hangtani ismeretek elsajátításához kapcsolódóan.</p> <p>A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása; önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával.</p> <p>Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Idegen nyelvek; Vizuális kultúra; Természetismeret; a tantárgyra jellemző fogalmak helyesírása.</i></p>
1.1.1.1.1.4	Kulcs fogalmak/fogalmak	Ábécé, helyesírási alapelvek (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve), elválasztás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szavak szerkezete és jelentése	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	<p>A szavak szerkezeti elemei: szótő, toldalékok, összetett szavak tagjai.</p> <p>Az azonos alakú, többjelentésű és a rokon értelmű szavak megfelelő alkalmazása a beszélt és írott szövegalkotásban;</p> <p>közmondások, szólások jelentésének értelmezése, eredeti funkciójuk ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szavak szerkezetének megfigyeltetése, a főbb szóelemek funkcióinak tapasztalati úton történő fölfedeztetése.</p> <p>A magyar nyelv szinonima-gazdagságának, sokszínű kifejezőképességének fölfedeztetése. Szókincsbővítés, annak gyakorlása, hogy ugyanazt a tartalmat többféle szerkezettel, más-más szavakkal is ki lehet fejezni.</p> <p>Néhány, mindennapi metafora jelentésszerkezetének játékos feladatokon keresztül történő megfigyeltetése. A magyar és valamely tanult, ismert idegen nyelv szerkezete közötti hasonlóságok és különbségek fölfedeztetése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A szavak szerkezete: szó, szótő, toldalékok: képző, jel, rag.</p> <p>Hangalak és jelentés kapcsolata a szavakban. A szavak jelentése és hangalakja közötti összefüggés megfigyelése.</p> <p>Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentésének, szerkezetének, használati körének megfigyelése.</p> <p>A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben játékos gyakorlatokkal.</p> <p>Egynyelvű szótárak használata, szójelentések csoportos és önálló feltárása.</p>		<p><i>Idegen nyelvek: a tanult idegen nyelv szókincse, néhány állandósult szókapcsolata.</i></p>

1.1.1.1.1.5	Kulcs fogalmak/fogalmak	Szótő, toldalék, képző, jel, rag; egyjelentésű szó, többjelentésű szó, rokon- és ellentétes jelentés; hangutánzó szó, hangulatfestő szó, állandósult szókapcsolat, közmondás, szólás; beszélt nyelvi metafora.
-------------	-------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<i>A nyelv szerkezete</i>		Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A hangok: képzésük, kiejtésük, kapcsolódásuk.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Nyelvi tudatosság figyelemfejlesztéssel: a magyar nyelv szerkezetének megfigyeltetése. A magyar nyelv sajátosságainak tudatosítása (pl. hangrend és illeszkedés).</p> <p>A kiejtés és az írás összefüggésének és különbségeinek megfigyelése.</p> <p>Az elemzőképesség fejlesztése: a szóalak elemeinek elkülönítése.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<p>A magyar hangrendszer jellemezőinek tapasztalati úton történő megismerése. A hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata.</p> <p>A beszédhangok hasonlóságainak és különbségeinek felfedezése, a képzési módok megfigyelése.</p> <p>A magyar hangok rendszere és főbb képzési jellemzőik:</p> <ul style="list-style-type: none"> • magánhangzók, mássalhangzók; • magánhangzók: magas, mély; rövid, hosszú; • mássalhangzók: zöngés, zöngétlen; rövid, hosszú. <p>Néhány, a magyar nyelvre jellemző hangkapcsolódási szabályszerűség: megfigyelésük a kiejtésben és az írásban. A hangok kapcsolódási szabályszerűségei: hangrend, illeszkedés, teljes és részleges hasonulás, kiesés, összeolvadás, rövidülés.</p> <p>A saját nyelvváltozatból ismert hangok eltérései a sztenderd változattól.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv hangállománya, hangtani, szótani szerkezete.</p> <p><i>Természetismeret:</i> az ember hangképző szervei.</p>	
1.1.1.1.1.6	Kulcsfogalmak/fogalmak	Magas, mély magánhangzó, zöngés, zöngétlen mássalhangzó, hangrend, illeszkedés, teljes hasonulás, részleges hasonulás, kiesés, összeolvadás, rövidülés.	

Irodalom 5. évfolyam

összesen 72 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<i>Mesék</i>	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	<p>Népmesék, műmesék. Verses és prózai formájú mesék. A mese műfaji változatai.</p> <p>Mesehősök, meseformulák. Meseírók, mesegyűjtők (magyar és világirodalmi, valamint kortárs példákkal).</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak felismerése, hogy a mesék segítenek alapvető magatartásformák, erkölcsi értékek megismerésében és értékelésében.</p> <p>Meseélmények, mesehősök, mesei fordulatok, mesei jellemzők felidézése, rendszerezése, kreatív gyakorlatok, mesemondás. Újabb mesék megismerése, a műfaji változatok tudatosítása. A befogadói képességek fejlesztése: a valóság és fikció különbségének belátása, mesék verses és prózai formáinak tudatosítása. A fogalmi gondolkodás fejlesztése a mesékkel kapcsolatos fogalmak alkalmazásával. Szóbeli kifejezésformák: történetmondás, cselekményismertetés, mesehősök bemutatása; művek, részletek előadása.</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Mesék. <u>Nép- és műmesék: magyar és más népek meséi.</u> Verses és prózai formájú mesék. Meseregény(ek), meseregény-részletek. Példák különféle műfaji változatokra (pl. tündér-varázsmese, reális mese, hősmese, csalimese, láncmese, hazugságmese, tréfás mese). Állatmesék verses és prózai formában (egy téma több variánsa, pl. Aiszóposz, Phaedrus, La Fontaine klasszikus történetei és új átdolgozások).</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> • ismert műfajú művek olvasásával, értelmezésével illeszkedik az új nevelési-oktatási szakasz irodalmi/képességfejlesztési folyamatába (átismétel, felidéz); • megismer műveket a magyar népmesék, műmesék, hazai nemzetiségek és más népek meséi köréből; • tudatosítja a mese különféle műfaji változatainak, illetve egy-egy mű variánsainak létezését, a népmese és a műmese fogalmát; • tudatosítja a valóság és mese (fikció) különbségét; egy-egy feldolgozás verses és prózai formáját; • alkalmazni tudja a műfajjal kapcsolatos legfontosabb fogalmakat; • képes cselekményismertetésre, hős-bemutatásra; • megtanul és előad művet/műrészletet. 	<p><i>Történelem:</i> történetekben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> kifejező beszéd, mesemondás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Népmese, tündérmese, csalimese, állatmese (fabula), meseregény, mesealak, meseformula, meseszám; vers, ritmus, próza.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Petőfi Sándor: János vitéz</p>	<p>Órakeret 16 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Mesék; mesehős, kaland. Cselekmény, helyszínek, elbeszélés, párbeszéd,</p>	

	leírás. Verses epikai művek, verselés, rímelés. Petőfi néhány lírai alkotása (köztük: <i>Anyám tyúkja</i> , <i>Füstbe ment terv</i> , <i>Nemzeti dal</i>).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A <i>János vitéz</i> olvasása, részletes feldolgozása folyamatában felismer epikai jellemzőket, adott szempontokból elemzi és minősíti a művet (pl. tér, idő, cselekmény, szereplő, elbeszélő). Megismeri, megérti és képes jellemezni a szereplőket; együttműködik a mű poétikai, nyelvi sajátosságainak feltárásában. Szóbeli és írásbeli fogalmazási képessége különböző közlésformájú önálló gyakorlatok révén fejlődik. Képesse válik élménye, véleménye megosztására, magatartásformák megítélésére, azonosulásra erkölcsi értékekkel (pl. hűség, bátorság); memoriterek előadására.	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><u>Petőfi Sándor: <i>János vitéz</i> -</u> cselekménye, szerkezete. A mű mesei elemei (cselekmény, hősök) – népies elbeszélő költemény/verses mese. Kukorica Jancsi útja, tettei, választásai (értelmezés, jellemzés). A megjelenítés eszközei (az egységenkénti feldolgozás során néhány poétikai eszköz megismerése: képek, pl. hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzatok, pl. ellentét, párhuzam, felsorolás, megszólítás, felkiáltás, kérdés). Verselési elemzések, ritmizálási gyakorlatok.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> ismeri az epikai műnem jellegét (tér, idő, cselekmény, szereplő, elbeszélő); elemzi és minősíti ezeket a viszonyokat, szempontokat a <i>János vitéz</i> részletes feldolgozása során; jellemezi a mű szereplőit; megismeri a kapcsolódó elméleti fogalmakat (pl. verses epika; elbeszélő költemény); megkezdte az ismerkedést a poétikai eszközökkel – a szóképek, alakzatok felismerése, megnevezése ettől kezdve folyamatos feladat; felismeri a versritmust; képes önálló szövegalkotási feladatok megoldására (különböző közlésformák; nézőpontváltás stb.); képes saját véleményének megfogalmazására; alkalmas memoriterek előadására (szövegrészletek a műből). 	<p><i>Bibliaismeret:</i> társas kapcsolatok, segítő kapcsolatok, felnőtté válás, erkölcsi értékek.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmusérzék fejlesztése, ritmizálás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> illusztrációk</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Epika, elbeszélő költemény; hasonlat, megszemélyesítés, metafora, ellentét, párhuzam; ütemhangsúlyos verselés, verssor, ütem, felező 12-es sorfajta, páros rím.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Táj, szülőföld		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Lírai alkotások és kapcsolódó fogalmak.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tájhoz, a szülőföldhöz való kötődés érzelmi igényének alakítása. Annak tudatosítása, hogy vannak gyakori témák, motívumok az irodalomban; ezzel párhuzamosan annak megértetése, hogy a tematika nem műnemhez, műfajhoz kötődik. Olvasói tapasztalatok megidézésével szövegek műfaji különbségének érzékeltetése.		
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Petőfi Sándor: <i>Az Alföld</i> (és más műve, pl. <i>István öcsémhez</i>, <i>Egy estém otthon</i>, <i>Szülőföldemen</i>, <i>Úti levelek</i>).</p> <p>Epikai művek (részletek) és lírai alkotások magyar tájakról, városokról (pl. Ady, <u>Kosztolányi</u>, <u>Szabó Lőrinc</u> és mások művei), illetve vallomások a szülőföldről. A választott tárgyhoz kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> • tudatosítja, hogy vannak gyakori témák, motívumok az irodalomban; • megismeri, hogy a tematika nem műnemhez, műfajhoz kötődik; • érzékeli a szövegek műfaji különbségét (mese – dokumentum; lírai mű – elbeszélés); • megfigyeli a jellegzetes magyar tájak, városok megjelenítésének formáit; • megismeri egy-egy jelentős alkotónak a szülőföldjéhez, a magyar tájhoz való viszonyulását (ez is fejleszti, alakítja a kötődés igényét); • azonosítja a művekben megjelenített témát, motívumot, gondolatot, érzelmet, hangulatot; • Petőfi Sándor: <i>Az Alföld</i> (elemzés és memoriter is). 	<p><i>Természetismeret: az olvasott művek topológiája.</i></p>	
1.1.1.1.1.7 Kulcs fogalmak/fogalmak	Tájéleíró költemény, úti levél, útleírás, téma, motívum.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Család, gyerekek és szülők; barátság, emberi kapcsolatok		Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Olvasmányélmények; családról, anya-gyerek kapcsolatról szóló lírai alkotások, mesék, elbeszélések.		
A tematikai egység	A harmonikus családi élet megtartó erejének felismerése, az értékes emberi		

<p>nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>kapcsolatok megbecsülése. Folyamatos fejlesztési cél az irodalmi művekben az emberi alaphelyzeteknek, az emberi kapcsolatok sokféleségének, a téma irodalmi megjelenésének megfigyelése, ideértve a témák változatait is. Archetipikus helyzetek felfedezése bibliai, mitológiai történetekkel. Olvasói tapasztalatok, élmények előhívása, megidézése (szereplőinek tettei, érzelmei, gondolatai, a megjelenített emberi helyzetek szóbeli és írásbeli közlésekben). Felkészítés Arany János <i>Családi kör</i> című művének elemző bemutatására, szövegű tolmácsolására.</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Családi, baráti kapcsolatok sokfélesége az irodalmi művekben. A mitológiai és bibliai történetektől (pl. Daidalosz és Ikarosz; Jákob és Ézsau; Jézus példázatai) a kortárs irodalomig, magyar és világirodalmi szemelvényekkel. Kisepikai (pl. <u>Kosztolányi</u>, Karinthy művei) és nagyepikai (teljes művek és részletek, pl. Mark Twain, <u>Jules Verne</u>, E. Kästner, Kertész <u>Erzsébet</u>, <u>Szabó Magda</u>), valamint lírai alkotásokban. <u>Arany János: Családi kör</u> – versértelmezés. A választott művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> • az irodalmi művek segítségével is megfigyeli az emberi kapcsolatok sokféleségét, a téma irodalmi megjelenésének változatosságát korszaktól, műfajtól és formától függetlenül; • felfedez tipikus helyzeteket bibliai, mitológiai történetekkel; • felismer emberi alaphelyzeteket és irodalmi témákat, formákat; • részt vesz ajánlott olvasmányok közös feldolgozásában (pl. tér- és időviszonyok, cselekmény, szereplők, elbeszélői nézőpont, szerkezet); • választhatja klasszikus és népszerű ifjúsági regények bemutatását (szemelvények vagy egyéni beszámolók, ajánlások); az érdeklődés felkeltésének céljából is (a mű hatása); • gyakorolja a jegyzetelést, vázlatkészítést; • képes Arany János <i>Családi kör</i> című művének elemző bemutatására (memoriter is); • képes véleménye szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasott szövegek szereplőinek tetteiről, érzelmeiről, gondolatairól, a megjelenített 	<p><i>Történelem:</i> ókori görög istenek, hősök.</p> <p><i>Ének-zene; vizuális kultúra:</i> mitológiai és biblikus témák a zenében, a képzőművészetben.</p> <p><i>Bibliaismeret:</i> család, barátság.</p>

	emberi helyzetekről folyamatos fejlesztési célként.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Biblia, mitológiai történet, életkép, elbeszélés, novella, regény.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk – házi olvasmány		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Korábban olvasott gyermekregények, meseregények, ifjúsági regények. Epikus művek jellemzői: szerkezet, idő, helyszín, cselekmény, fordulat, szereplő; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A gyermekkori konfliktusok átélése, azonosulás a vállalható erkölcsi értékekkel. Az elmélyült olvasás, a hatékony, önálló szövegfeldolgozás támogatása, felkészülés <i>A Pál utcai fiúk</i> sok szempontú megközelítésére. A szóbeli és írásbeli szövegalkotási képesség továbbfejlesztése feladatok megoldásával, pl. jellemzés, levél, elbeszélés, jellemzés nézőpontváltással, kreatív írás. Dramatikus játék előadása.		
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
Molnár Ferenc: <i>A Pál utcai fiúk</i> - sok szempontú megközelítés. Tér- és időviszonyok (cselekményidő/külső, történelmi idő), cselekmény, szerkezet, szereplők/jellemek, kapcsolatok, konfliktusok. Elbeszélői nézőpont. A mű fontos témái (pl. barátság, közösség, önfeláldozás, gyerekek-felnőttek, hűség-árulás).	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> • megismerkedik a házi olvasmányok megközelítési szempontjaival, lehetőségeivel; • előzetesen felkészül a mű sok szempontú megközelítésére (feladatok; adatkeresés, jegyzetelés, vázlatkészítés stb.); • képes szövegalkotási feladatok megoldására (szóban/írásban), pl. jellemzés, levél, elbeszélés, jellemzés nézőpontváltással, kreatív írás; • képes szövegrészlet megtanulására, esetleg jelenet, dialógus előadására, dramatikus játékra. 	<i>Bibliaismeret:</i> jó és rossz, bűn és erény, a lelkiismeret, hűség - árulás. <i>Dráma és tánc:</i> elbeszélő szöveg egy-egy jelenetének dramatizált megjelenítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ifjúsági regény, cselekmény, tér- és időviszonyok, szerkezet, konfliktus, elbeszélői nézőpont.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotás		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Elbeszélés, leírás, jellemzés, levél; mindennapi tájékoztató szövegek.		

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:	Annak belátása, hogy a nyelvi igényesség az önbecsülésnek és mások tiszteletének kifejezője. A szövegalkotás készség szintjének folyamatos fejlesztése, önkorrekción, hibajavítás. Az olvasott irodalmi művekhez (is) kapcsolódóan az elbeszélés, a leírás, a jellemzés közlésformáinak gyakorlása, rövid érvelő szövegek készítése.	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Irodalmi művekhez kapcsolódó szövegalkotási feladatok készítése, különféle műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, érvelő szöveg, kreatív írások).	A tanuló képes <ul style="list-style-type: none"> szövegalkotási készség szintjének folyamatos fejlesztésére, hibáinak javítására; az elbeszélés, leírás, jellemzés közlésformáinak gyakorlására; rövid érvelő szövegek készítésére; néhány, különféle típusú, a mindennapokban megjelenő írott és elektronikus szöveg elkészítésére (meghívó, e-mail stb.). 	<i>Történelem;</i> <i>Természetismeret;</i> <i>Vizuális kultúra;</i> <i>Matematika:</i> narratív szövegek, leírások, érvelő szövegek alkotása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, érvelő szöveg.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<i>Próbatételek, kalandok, hősök</i>	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Hősies magatartásformák a korábbi olvasmányélményekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A „próbatétel, kaland, hősiesség” tematika alapján is emberi alaphelyzetek, irodalmi témák, formák felismerése, a tematika sok szempontú megközelítése (pl. jellemformálás, archetipikus helyzetek).	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
A hősies magatartás néhány példája, változata; a próbatételek, kalandok szerepe. <u>A görög mitológiából és a Bibliából</u> (pl. Odüsszeusz; Dávid és Góliát, Sámson, Dániel és társai) műrészletek.	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> megismer az irodalmi művek segítségével néhány példát a hősies magatartásra; megfigyeli, hogy a próbatételek, kalandok miként formálják a személyiséget, jellemet; a „próbatétel, kaland, hősiesség” tematika alapján is felismer emberi alaphelyzeteket és irodalmi témákat, formákat; felfedez tipikus helyzeteket bibliai, mitológiai történetekkel; gyakorolja a jegyzetelést, 	<i>Történelem:</i> hősök, történetek elemzése. <i>Vizuális kultúra:</i> hősök, próbatételek, kalandok képzőművészeti megjelenítése. <i>Bibliaismeret:</i> a próbatétel, kaland, hősiesség lehetséges összefüggései.

	vázlatkészítést; <ul style="list-style-type: none"> • képes vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasott szövegek szereplőinek tetteiről, érzelmeiről, gondolatairól, a megjelenített emberi helyzetekről, folyamatos fejlesztési célként. 	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Próbatétel, kaland (cselekményszervező)	

A tanulók továbbhaladásának feltételei

Szövegértés

Folyamatos hangos és néma olvasási képesség. Az olvasott művekben előforduló szavak jelentésének értelmezése. Az életkornak megfelelő szövegértési feladatok megoldása, a téma önálló megállapítása, lényegkiemelés, adatkeresés, az elbeszélés időrendjének, ok-okozati összefüggéseinek fölismerése. A tanult műfajok jellemzőinek azonosítása. Jártasság a korosztály számára készült szótárak használatában. Tájékozódás a könyvtárban.

Szövegalkotás

Az olvasott művekben néhány alapvető irodalmi téma fölismerése. A tanult epikai és lírai műfajok, a nép- és műköltészet jellemző vonásainak ismerete: a cselekmény részei, a szereplők, a szerkezet, a költői képek, a zeneiség eszközei, az ütemhangsúlyos verselés.

Mindennapi élmények, olvasmánytartalmak összefüggő elmondása időrendben, logikai rendben, más hangnemben, más nézőpontból többféle hallgatósághoz igazodva. Szövegalkotási feladatok szóban és írásban: elbeszélés adott téma, szempont alapján és terjedelemben; leírás készítése megfigyelt tárgyról, jelenségekről; jellemzés készítése csoportmunkával és önállóan. Önálló véleménynyilvánítás mindennapi helyzetekről, olvasmányélményekről.

Tanulási képesség

A szövegértési feladatok kiterjesztése a vizuális információkra (illusztrációk, tipográfiai eszközök, szövegtagolás), értelmezésük, szerepük megvilágítása a szöveg jelentésének gazdagításában, próbálkozás a szöveg és a vizuális lehetőségek együttes felhasználására saját fogalmazásaikban. Önálló könyvtárhasználat: kézikönyvek használata a tárgyalt irodalmi művekkel és egyéb tanulmányaikkal kapcsolatban. Tantárgyi gyűjtőmunka csoportosan vagy egyénileg az életkornak megfelelő folyóiratokból, talált adatok elrendezése vázlatban, rövid jegyzetben. A gyűjtött anyag felhasználása (pl. szóbeli és írásbeli beszámolóban, olvasónaplóban, műsor-összeállításban).

Anyanyelvi ismeretek

Megfelelő tempójú, kiírt íráskészség. Törekedés a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására az önálló szövegalkotásban. Néhány mondatos szöveg alkotása (leírás, elbeszélés).

Koruknak megfelelő nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása a fogalmazásokban. Egyes nyelvi egységek (pl. hangok, szóelemek, szavak) közötti összefüggések felismerése. A betűrend, elválasztás helyes használata. Felismerik a hangalak és a jelentések összefüggéseit.

Önálló adatgyűjtés különböző információhordozókból (pl. lexikonok, újságok, szótárak). Igény az általuk megfogalmazott szöveg helyesírási ellenőrzésére, önellenőrzésre, a helyesírási kézikönyvek használatára.

Magyar nyelv 6. évfolyam
(Összesen 72 óra)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<i>Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése és alkotása</i>	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés stb.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző beszédhelyzetekben a jól formált, a kommunikációs célnak megfelelő beszéd gyakoroltatása. A kifejező kommunikáció, a megfelelő szókinccs alkalmazása személyes beszámolóban, történetmeséléskor, személyek jellemzésekor. A társas viselkedés során szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a konfliktuskezelési képesség fejlesztése. Kommunikációs (illem) szabályok alkalmazása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása.</p> <p>Aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a kommunikációs célhoz. A közlési szándéknak megfelelő szókinccs, kiejtés (hangsúly, tempó, hangerő stb.), valamint nem nyelvi jelek alkalmazása.</p> <p>Különböző, a kommunikációs célnak, a kommunikációs szerepeknek megfelelő beszédhelyzetek létrehozása szerepjátszókkal, drámapedagógiai gyakorlatokkal.</p> <p>Mindennapi kommunikációs szituációk és iskolai beszédhelyzetek gyakorlása: segítségkérés, beszámoló, felelet, kiselőadás.</p> <p>Tanult szövegek szövegű és kifejező tolmácsolása.</p> <p>A kommunikációs helyzet (tér, idő és résztvevői szerepek, kontextus), valamint a beszédpartner közlésének, viselkedésének megfigyelése, értelmezése.</p> <p>A kommunikáció teljes folyamatának megfigyelése, a következtetések nyomán alaptényezőinek megnevezése egy-egy példa elemzésével.</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> vizuális kommunikáció.</p> <p><i>Bibliaismeret:</i> a beszéd, a nyelvhasználat bibliai alapelvei.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Beszédhelyzet, arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső, kommunikációs folyamat, tényezői (adó, vevő, csatorna, kód, üzenet, kapcsolat); zenei eszközök (dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet).	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<i>Olvasás, az írott szöveg megértése. Olvasás, szövegértés</i>	Órakeret 10 óra

Előzetes tudás	A tanult olvasási stratégiák alkalmazása olvasás előtt, alatt és után. A tanult különböző típusú és műfajú szövegek felismerése és megértése. A szöveg információinak és gondolatainak az életkor szerint elvárható értelmezése és értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szövegfeldolgozás általános sémájának tudatosítása változó szövegeken.</p> <p>Az olvasási technika fejlesztése különféle folyamatos és nem folyamatos szövegeken többféle szövegértési eljárással. A szöveghez tartozó kép és szöveg közötti összefüggés felismertetése, egyszerűbb ábrák, grafikonok értelmeztetése.</p> <p>Az olvasási, a szövegértési hibák felismerésének fejlesztése, és a megfelelő javítási stratégia megismertetése, alkalmazásának elősegítése.</p> <p>A számítógépes szövegek olvasási sajátosságainak felismertetése.</p> <p>A webes felületek nem lineáris szövegei olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása.</p> <p>A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerési képességének fejlesztése. (Médiatudatosság.)</p>	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p>Különféle szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása.</p> <p>Olvasási, szövegértési stratégiák alkalmazása, gyakorlása és bővítése különböző témájú és típusú nyomtatott és elektronikus szövegeken. Az ismert szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása stb.) alkalmazása, illetve újabb stratégiákkal való bővítése (szintézis, szelektív olvasás).</p> <p>Tájékozódás, információkeresés (betűrend, tartalomjegyzék, utalók használatával) a különféle dokumentumtípusokban (könyv, folyóirat, AV és online dokumentum), korosztálynak szóló kézikönyvekben (szótár, lexikon), ismeretterjesztő forrásokban.</p> <p>Az információhordozók kommunikációs funkcióinak és az olvasott szövegek különbségeinek megfigyelése, a szöveg mondanivalójának saját szavakkal történő megfogalmazása. A szöveg és a kép összefüggéseinek feltárása, értelmezése.</p>	<p><i>Matematika;</i></p> <p><i>Természetismeret:</i></p> <p>szövegértés, a feladatok szövegének értelmezése.</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés; internetes források adatainak megkeresése, csoportosítása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> szöveg és kép összefüggései.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Üzenet, szövegkép, betűrend, tartalomjegyzék.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Megfelelő, kialakult egyéni írástechnika alkalmazása. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása bekezdésekre. A tanult fogalmazási műfajokban való jártasság, szövegalkotás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az írástechnika tempójának, esztétikai megjelenésének fejlesztése, javítása. Az önálló és a tanári segítséggel történő anyaggyűjtés módjainak fejlesztése. Az ismert fogalmazási műfajokban történő változatos, kreatív szövegalkotás támogatása. Újabb szövegalkotási eljárások megismertetése, alkalmazásának	

	segítése. Digitális kompetencia fejlesztése: néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A kialakult egyéni írástechnika további fejlesztése. Törekvés az esztétikus, olvasható kézírásra.</p> <p>Ön- és társkorrekció képessége az írás folyamatában.</p> <p>Anyaggyűjtés különféle nyomtatott és elektronikus forrásokból az írott mű elkészítéséhez.</p> <p>A vázlatkészítés szabályainak, fajtáinak megismerése; gyakorlatok a vázlat kifejtéséhez, kiegészítéséhez.</p> <p>Néhány internetes szövegtípus formai és tartalmi jellemzőinek megfigyelése.</p> <p>Az írott és nyomtatott szöveg formájának üzenete.</p> <p>Az írásmű üzenetének, céljának, befogadjának megfelelő szókinccs használata.</p> <p>Személyes élmények megfogalmazása különböző szövegtípusokban: jellemzés, napló, hagyományos levél, e-mail, SMS.</p> <p>Szövegalkotás az internetes műfajokban.</p> <p>Az írás nem nyelvi jeleinek (betűforma, -nagyság, sorköz, margó, távolság, színek, kiemelések stb.), a szöveg képének az írott üzeneten túli jelentése.</p> <p>A kézzel írt és a számítógépes szövegek különbözőségei, hasonlóságai.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> egyszerű üzenetek megfogalmazása a tanult idegen nyelven.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> narratív szövegek, történetmondás történelmi eseményekről, hősről.</p> <p><i>Természeti ismeret:</i> anyaggyűjtés, vázlatkészítés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a szöveg képe.</p> <p><i>Informatika:</i> internetes kapcsolattartó műfajok; rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása.</p>
1.1.1.1.1.8	<p>Kulcs fogalom/ fogalom</p> <p>Anyaggyűjtés, vázlat, elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, e-mail, emotikon.</p> <p>Nem nyelvi jel (sorköz, betű, margó stb.).</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	A tanult főbb helyesírási szabályok felismerése, alkalmazása a szövegalkotásban, az írásbeli munkákban. A Magyar helyesírási szótár használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szófajokhoz kapcsolódó legalapvetőbb és leggyakoribb helyesírási szabályok, normák megismertetése. A helyzetnek megfelelő, pontos helyesírás iránti igény kialakítása, a helyesírást segítő segédeszközök (helyesírási szabályzat, szótár stb.) önálló használatának kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az alapvető helyesírási szabályok megismerése főleg szófajtani ismeretek		<i>Történelem, társadalmi</i>

<p>elsajátításához kapcsolódóan. A tulajdonnév értelemtükrözött helyesírási alapjainak megismerése. A megismert helyesírási esetek felismerése és tudatos alkalmazása; önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal. Hibajavítási gyakorlatok segédeszközök használatával. Törekvés a mindennapi írásbeli alkotásokban az igényes helyesírásra.</p>		<p><i>és állampolgári ismeretek; Idegen nyelvek; Vizuális kultúra; Természetismeret; Informatika: a tantárgyra jellemző fogalmak, tulajdonnevek, földrajzi nevek, digitális kifejezések helyesírása.</i></p>
1.1.1.1.1.9	<p>Kulcs fogalmak/ fogalmak</p>	<p>Ábécé, helyesírási alapelvek, a tulajdonnevek típusai (pl. személynév, intézménynév, földrajzi név stb.), a számok írásmódjai, keltezés.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szavak szerkezete és jelentése		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A szavak szerkezeti elemzése egyszerűbb esetekben: szótó, toldalékok, összetett szavak tagjai.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szavak szerkezetének megfigyeltetése, a főbb szóelemek funkcióinak felismerése a szófajokhoz kapcsolódóan.</p> <p>Szókincsbővítés, annak gyakorlása, hogy ugyanazt a tartalmat többféle szerkezettel, más-más szavakkal is ki lehet fejezni.</p> <p>A magyar és valamely tanult, ismert idegen nyelv szerkezete közötti hasonlóságok és különbségek fölfedeztetése.</p> <p>A szófajok nyelvi szerepének megfigyeltetése, tudatosítása.</p>		
		Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
		<p>A szavak szerkezete: szó, szótó, toldalékok: képző, jel, rag.</p> <p>Az ige, főnév és egyéb alapszófajok jelentése és szerkezete.</p> <p>Egynyelvű szótárak használata, könyvtári kutatás, szójelentések csoportos és önálló feltárása.</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv szókincsé, néhány állandósult szókapcsolata.</p>
1.1.1.1.1.10	<p>Kulcs fogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szótó, toldalék, képző, jel, rag (ezeknek a szófajokhoz kötődő típusai).</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete	Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	<p>A hangok: képzésük, kiejtésük, kapcsolódásuk. A szóelemek fajtái.</p> <p>A tanult szófajok felismerése és megnevezése szójelentés alapján, megfelelő használatuk írott és beszélt szövegben.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Nyelvi tudatosság figyelemfejlesztéssel: a magyar nyelv szerkezetének megfigyeltetése; a hangok, a szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata. A magyar nyelv sajátosságának tudatosítása (pl. a szófajok toldalékos alakjainak, a szófajok szövegbeli szerepének megfigyelése). Elemzőképesség fejlesztése: a szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyeltetése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A szóelemek és a szavak szintjének részletesebb vizsgálata. A szófajok legjellemzőbb csoportjainak áttekintése, szövegbeli és kommunikációs szerepük megfigyelése, alkalmazásuk a kommunikációban. A szófaji csoportok jellemző alaktani viselkedésének megfigyelése, főbb jellemzőinek megnevezése. Az alapszófajok típusai, szerkezetük, szerepük a szövegalkotásban. Az ige szerkezete, az igekötők szerepe az ige folyamatosságának, irányultságának kifejezésében. A főnevek kategóriái, a tulajdonnevek néhány tipikus fajtája, szerkezete. A névmások szövegszervező szerepének megfigyelése, alkalmazása a szövegalkotásban. A tanult alapszófajok leggyakoribb képzőinek megismerése, szóalkotási gyakorlatok. A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv szótani szerkezetével.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv szótani szerkezete.</p>
<p>1.1.1.1.11 Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmás, igenevek), a viszonyszók és mondatok.</p>	

Magyar irodalom 6. évfolyam
(összesen 72 ó.)

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Monda, rege</p>		<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Mondák, legendák. Mitológiai történetek.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak belátása, hogy a múlt megismerése segíti a jelenben való eligazodást, önmagunk megismerését. Olvasmányélmények célirányos felidézése, következtetések megfogalmazása, korábbi és új szövegek megismerése alapján mondatípusok rendszerezése. A képzelet, a kreativitás, az íráskészség fejlesztése. A kritikai gondolkodás fejlesztése: a történeti forrás és a mondafeldolgozás különbségének beláttatása. Arany János <i>Rege a csodaszarvasról</i> című művének elemző bemutatása.</p>		
<p>Ismeretek</p>		<p>Követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Magyar <u>mondák</u>, pl. őstörténeti mondák/eredetmondák, történeti</p>		<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> a már korábbról ismert művek 	<p><i>Történelem:</i> forrástípusok,</p>

mondák, helyi mondák (pl. <i>A fehér ló mondája</i> ; vármondák, Lehel, Zotmund mondája).	<p>olvasásával felidéri a műfaji sajátosságokat;</p> <ul style="list-style-type: none"> • felidéz népköltészeti műfajokat; • megismer, rendszerez mondatípusokat; • kreatív írásokat készít (pl. helyi monda, keletkezéstörténet); • képes Arany János <i>Rege a csodaszarvasról</i> című művének elemző bemutatására (részletek, memoriter is), a mondai anyag és a művészi feldolgozás összevetésére. 	<p>forráselemzés; történetek és magyarázatok a magyarság vándorlásáról és a honfoglalásról.</p> <p><i>Ének-zene</i>: népdalok felidézése.</p> <p><i>Vizuális kultúra</i>: honfoglaláskori művészet.</p>
1.1.1.1.12 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Monda, rege, eredetmonda, felező 8-as ritmus.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<i>Ballada</i>	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Verses kisépikai alkotások; a népköltészet és műköltészet megkülönböztetése. Hangsúlyos verselés; rím. Néhány alapvető szókép és alakzat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A ballada műfaji jellemzőinek, sajátos szerkesztés- és előadásmódjának megismerése; magatartásformák, erkölcsi értékek elemzése. Memoriteretek kifejező tolmácsolása, különböző előadásmódok megvitatása. Arany János: <i>A walesi bárdok</i> című balladájának értelmezése, a felvetett szempontok befogadásával, megértésével (szerkezet, műfaji jellemzők, magatartásformák).	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><u>Két népballada</u> értelmezése és előadása (pl. <i>Rózsa Sándor, Angyal Bandi</i>).</p> <p>A műfaji sajátosságok megfigyelése, elemzése (szaggatottság, kihagyás, elhallgatás stb.).</p> <p><u>Arany János: <i>A walesi bárdok</i></u> – egy műballada értelmezése és előadása. Egyszólamú, egyenes vonalú (lineáris) szerkezet.</p> <p>Műfaji sajátosságok (pl. kihagyásosság) és művészi megoldások (pl. ismétlés, fokozás, szórendcsere/inverzió, versforma,</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> • megismeri a ballada műfaji jellemzőit, sajátos szerkesztés- és előadásmódját; • tudja, hogy a népköltészeti alkotások többféle változatban létezhetnek; • elő tud adni egy népballadát (memoriter); • értelmezi Arany János <i>A walesi bárdok</i> című balladáját (memoriter); • műismereti minimuma: egy népballada és egy Arany- 	<p><i>Bibliaismeret</i>: bűn, erény, lelkiismeret.</p> <p><i>Ének-zene</i>: népdal, népballada.</p>

zeneiség). Magatartásformák; bűn és bűnhődés, lélektaniség.	ballada.	
1.1.1.1.1.13 Kulcsfogalmak/fogalmak	Időmértékes verselési rendszer, versláb, jambus, jambikus verselés, spondeus, félrím, belső rím, alliteráció, szórendcsere.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<i>Arany János: Toldi</i>		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Elbeszélő költemény, felező 12-es forma; Petőfi Sándor: <i>János vitéz</i> .		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magatartásformák (indulat, hirtelen harag) elutasítása, erkölcsi értékek (szeretet, helytállás) vállalása. A szövegközeli olvasás, a szövegértelmező, műértelmező képesség fejlesztése (tér- és időviszonyok, cselekmény, a szereplők kapcsolatai; magatartások értelmezése; lélekábrázolás). A szókinccs, az esztétikai és erkölcsi érzék, az ítélőképesség fejlesztése.		
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
A <i>Toldi</i> cselekménye, szerkezete. Toldi Miklós helyzete, tettei, magatartása (értelmezés, jellemzés); kapcsolatai, konfliktusai (elemzés). Arany lélekábrázolása (családi kapcsolatok; bűn és megtisztulás). A megjelenítés eszközei (az egységenkénti feldolgozás során a poétikai eszközök elemzése: képek, pl. hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzatok, pl. ellentét, párhuzam, túlzás, felsorolás, részletezés, szótösméltés). Verselési elemzések, ritmizálási gyakorlatok.	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> • felismeri az elbeszélő költemény műfaját; • elemzi a tér- és időviszonyokat; ismeri a cselekményt; jellemzi a szereplőket és minősíti kapcsolataikat a <i>Toldi</i> részletes feldolgozása során; • alkalmazza a kapcsolódó elméleti fogalmakat (pl. verses epika; elbeszélő költemény); • felismeri a poétikai eszközöket (szóképek, alakzatok), a versritmust; • képes önálló szövegalkotási feladatok megoldására (különbféle közlésformák; nézőpontváltás stb.); • képes saját véleményének megfogalmazására; • tud memoriterekkel előadni (szövegrészletek a műből). 	<i>Bibliaismeret:</i> bűn és erény, lelkiismeret, bűnhődés és megtisztulás. <i>Ének-zene:</i> ritmizálási gyakorlatok.	
1.1.1.1.1.14 Kulcsfogalmak/fogalmak	Előhang, mottó, expozíció, kaland, allegória, epizód, képletetés, körülírás, felező 12-es, sormetszet.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az iskola névadója (Bornemisza Péter)		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Tájékozottság az iskola névadójának személyéről, tevékenységének néhány aspektusáról.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai közösséghez, az intézményhez való kötődés alakítása, az értékek megbecsülése. Az iskola névadójának kora, élete, munkássága, Bornemisza Péter mint követendő példakép megismerése. Önálló és/vagy csoportos gyűjtőmunka támogatása (esetleg internethasználattal is), felkészítés prezentáció bemutatására/értelmezésére.		
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Az iskola névadója: Bornemisza Péter korának, a 16. századi reformációnak, a reformáció céljainak, Bornemisza életének, munkásságának legfontosabb tényei. Bornemisza művei, versei, <i>Siralmas énnéköm</i>. Néhány kortárs protestáns prédikátor, a bibliafordítások története (Károli Gáspár: Vizsolyi Biblia).</p> <p>A választott tárgyhoz kapcsolódó fogalmi ismeretek: reformáció, protestáns, prédikátor-költő, bibliafordítás.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> • megismeri iskolánk névadójának korát, korának kihívásait, életét, prédikatori és irodalmi munkásságát, ezekről képes szóban és írásban beszámolni • a <i>Siralmas énnéköm</i> című verset értelmezi, elemzi, valamint képes a verset előadni (memoriter) • ismerkedik a reformáció korának bibliafordítási munkáival, megfigyeli a Károli-féle fordítás mai nyelvtől eltérő néhány jellegzetességét • ismerkedik a jelenkor párhuzamba hozható erkölcsi helyzeteivel, kihívásaival, erről véleményt fogalmaz meg • gyűjtőmunkája eredményeképpen (esetleg internethasználattal is) az anyagból valamely prezentációt készít. 	<p><i>Bibliaismeret:</i> a hit melletti kiállás erkölcsi magatartása</p> <p><i>Történelem:</i> a 16. század európai és magyar történelme, a reformáció</p>	
1.1.1.1.15 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hagyomány, emlékhely, irodalmi emlékhely, prédikátor-költő.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Próbatételek, kalandok, hősök	Órakeret 12 óra
--	--------------------------------------	----------------------------

Előzetes tudás	Hősies magatartásformák a korábbi olvasmányélményekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A „próbatétel, kaland, hősiesség” tematika alapján is emberi alaphelyzetek, irodalmi témák, formák felismerése, a tematika sok szempontú megközelítése (pl. jellemformálás, archetipikus helyzetek). Felkészítés a téma megjelenésének változatosságára; különböző korszakban írott, eltérő műfajú művek befogadására. A befogadói tapasztalatok, a szókincs, a poétikai ismeretek bővítése a <i>Lúdas Matyi</i> feldolgozása révén.	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A hősies magatartás néhány példája, változata; a próbatételek, kalandok szerepe.</p> <p><u>A klasszikus és a kortárs ifjúsági irodalomból</u> kis- és nagyepikai művek, műrészletek. Pl. Mikszáth Kálmán, Krúdy Gyula, Fekete István, Daniel Defoe, Uri Orlev stb.</p> <p><u>Fazekas Mihály: <i>Lúdas Matyi</i></u> – műértelmezés. Szerkezet (a négy levonás kapcsolódása; ismétlés és fokozás); a konfliktusok jellege; népiesség és időmértékes forma.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> • megismer az irodalmi művek segítségével néhány példát a hősies magatartásra; • megfigyeli, hogy a próbatételek, kalandok miként formálják a személyiséget, jellemet; • a „próbatétel, kaland, hősiesség” tematika alapján is felismer emberi alaphelyzeteket és irodalmi témákat, formákat; felismeri az emberi kapcsolatok sokféleségét és a téma megjelenésének változatosságát korszaktól, műfajtól és formától függetlenül; • részt vesz ajánlott olvasmányok közös feldolgozásában (tér- és időviszonyok, cselekmény, szereplők, elbeszélői nézőpont, szerkezet stb. elemzésében); • választhatja klasszikus és népszerű ifjúsági regények bemutatását (szemelvények vagy egyéni beszámolók, ajánlások); az érdeklődés felkeltésének céljából is (a mű hatása); • gyakorolja a jegyzetelést, vázlatkészítést; • képes Fazekas Mihály <i>Lúdas</i> 	<p><i>Történelem:</i> hősök, történetek elemzése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> hősök, próbatételek, kalandok képzőművészeti megjelenítése.</p> <p><i>Bibliaismeret:</i> a próbatétel, kaland, hősiesség lehetséges összefüggései, jellemformáló hatása.</p>

	<p><i>Matyi</i> című művének elemző bemutatására, esetleg egyik levonásának dialogikus megjelenítésére;</p> <ul style="list-style-type: none"> • képes vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasott szövegek szereplőinek tetteiről, érzelmeiről, gondolatairól, a megjelenített emberi helyzetekről folyamatos fejlesztési célként. 	
1.1.1.1.1.16 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Próbatétel, kaland (cselekményszervező), ismétlődő motívum, vándortéma, daktilus, spondeus, kötött verssor, hexameter.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<i>Gárdonyi Géza: Egri csillagok – házi olvasmány</i>		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Korábban olvasott regények, ifjúsági regények. Epikus művek jellemzői: szerkezet, idő, helyszín, cselekmény, fordulat, szereplő; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető erkölcsi értékekkel való azonosulás (szeretet, hazaszeretet, hűség, helytállás), az emberi magatartások megítélése és értékelése. A házi olvasmányok korábban megismert megközelítési lehetőségeinek felidézése, alkalmazása. Felkészítés a mű sok szempontú befogadására, értelmezésére; az olvasottak önálló dokumentálására (pl. motívumok azonosítása, jegyzetelés, vázlat). Kreativitás fejlesztése szövegalkotási gyakorlatokkal.		
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><u>Gárdonyi Géza: Egri csillagok</u> – sok szempontú megközelítés. Tér- és időviszonyok (cselekményidő/külső, történelmi idő), cselekmény, szerkezet; a szereplők csoportjai, kapcsolataik; konfliktusok. Elbeszélői nézőpont, jellemábrázolás, ábrázolásmód. Bornemissza Gergely életútja.</p> <p>A mű fontos témái (történelem, hősiesség, barátság, hűség, árulás stb.) és motívumai (pl. hold, csillag, gyűrű).</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> • alkalmazza a házi olvasmányok korábban megismert megközelítési lehetőségeit; • előzetesen felkészül a mű sok szempontú értelmezésére (feladatok; adatkeresés, jegyzetelés, vázlatkészítés stb.); • képes szövegalkotási feladatok megoldására (szóban/írásban), pl. leírás, jellemzés, elbeszélés nézőpontváltással, levél, kreatív írás; • képes szövegrészlet megtanulására, esetleg jelenet, dialógus előadására, dramatikus játékra. 	<p><i>Történelem:</i> adott történetekben a valós és fiktív elemek megkülönböztetése.</p> <p><i>Természetismeret:</i> a regényhez kapcsolódó topológia.</p>	

1.1.1.1.17 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Történelmi regény, ifjúsági regény, kalandregény; téma, motívum.
---------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Érzelmek, hangulatok, gondolatok (lírai alkotások)	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Lírai alkotások jellemzői; költői nyelv, képek, alakzatok, zeneiség. Ismeretek József Attila, Nagy László, Nemes Nagy Ágnes, Petőfi Sándor, Radnóti Miklós, Szabó Lőrinc, Weöres Sándor egy-egy alkotásáról (memoriterek is).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak belátása, hogy az irodalmi művek olvasása gazdagítja érzelmi életünket. A befogadási képességek növelése különböző kifejezésmódú szövegek olvasásával, feldolgozásával. Jellemző motívumok, témák azonosítása. Képesség az epikai és lírai műnem megkülönböztetésére (az ábrázolás irányultsága alapján).	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Témák, motívumok lírai alkotásokban (pl. természet, évszakok, napszakok, szerelem). A lírai műnem sokszínűsége: változatos szerkezeti megoldások, képiség, zeneiség, hangnemek – eltérő alkotói magatartások. Szemelvények a magyar irodalom különféle műfajú alkotásaiból, pl. <u>Balassi Bálint egy műve, Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez és még egy műve</u> , Petőfi Sándor, Radnóti Miklós, József Attila, Szabó Lőrinc, Weöres Sándor, Kányádi Sándor műveiből– értelmezések, poétikai és verstani gyakorlatok. A választott művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> • megkülönbözteti az epikai és lírai műnemet (az ábrázolás irányultsága alapján); • felismeri a lírai műnemnek a líra alanyára vonatkoztatottságát (bármely líratípusban, pl. gondolat- vagy hangulatlíra); • bővíti ismereteit a kifejezésmódokról; • felismer jellemző témákat, motívumokat (pl. természet, évszakok, napszakok); • felismeri a művészi stíluseszközöket és elemzi azok hatását. • Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez című verse memoriter 	<i>Ének-zene:</i> megzenésített versek.
1.1.1.1.18 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Líra, lírai alany, téma, motívum, versforma, rímszerkezet.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotás	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Elbeszélés, leírás, jellemzés, levél; mindennapi tájékoztató szövegek.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kommunikációs képességek fejlesztése; az önismeret, a nyelvi kultúra növelése. Elbeszélés, leírás, jellemzés közlésformáinak folyamatos gyakorlása, rövid érvelő szövegek készítése. A kapcsolattartás digitális műfajainak alkalmazása.	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Irodalmi művekhez kapcsolódó szövegalkotási feladatok készítése különféle műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél). Érvelő szövegek. Kreatív írások.	A tanuló képes <ul style="list-style-type: none"> • az elbeszélés, leírás, jellemzés közlésformáinak folyamatos gyakorlására; • rövid érvelő szövegek készítésére; • néhány, különféle típusú, a mindennapokban megjelenő írott és elektronikus szöveg elkészítésére (meghívó, e-mail stb.); • saját hibáinak felismerésére, javítására, igényli ezek kiküszöbölését gyakorlással, feladatmegoldással, és törekszik készségszintjének folyamatos fejlesztésére. 	<i>Történelem; Természetismeret; Matematika; Vizuális kultúra:</i> narratív szövegek, leírások, érvelő szövegek alkotása. <i>Informatika:</i> a digitális írásbeliség kapcsolattartó műfajainak ismerete.
1.1.1.1.19 Kulcsfogalmak/fogalmak	Írásbeli kapcsolattartás, elbeszéléstípusok, nézőpont, érv, érvelés.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket. Képes rövidebb szóbeli üzenetek, rövidebb hallott történetek megértésére, összefoglalására, továbbadására.

Ismeri és alkalmazni tudja a legalapvetőbb anyaggyűjtési, vázlatkészítési módokat. Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni. Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra.

Az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).

Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.

A tanuló ismeri a magyar nyelv hangrendszerének legfontosabb sajátosságait és a hozzájuk kapcsolódó törvényszerűségeket, a magyar helyesírás alapelveit, és törekszik azok alkalmazására írásbeli munkáiban.

Tisztában van a tanult alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások), valamint az igekötők általános jellemzőivel, alaki sajátosságaival, a hozzájuk kapcsolódó főbb helyesírási szabályokkal, amelyeket írott munkáiban szintén igyekszik alkalmazni is.

A megismert új szavakat, közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsébe is beépíteni.

A tanuló meg tud nevezni három mesetípust példákkal, és fel tud idézni címe vagy részlete említésével három népdalt. Különbséget tud tenni a népmese és a műmese között. Meg tudja fogalmazni, mi a különbség a mese és a monda között.

El tudja különíteni a ritmikus szöveget a prózától. Felismeri a hexameteres szövegről, hogy az időmértékes, a felező tizenkettesről, hogy az ütemhangsúlyos.

Fel tud sorolni három-négy művet Petőfitől és Aranytól, képes egyszerűbb összehasonlítást megfogalmazni János vitéz és Toldi Miklós alakjáról. Képes értelmezni *A walesi bárdok*ban rejlő üzenetet, és meg tudja világítani 5–6 mondatban az *Egri csillagok* történelmi háttérét. El tudja különíteni az egyszerűbb versekben és prózai szövegekben a nagyobb szerkezeti egységeket. Össze tudja foglalni néhány hosszabb mű cselekményét (*János vitéz*, *Toldi*, *A Pál utcai fiúk*, *Egri csillagok*), meg tudja különböztetni, melyik közülük a regény és melyik az elbeszélő költemény.

Értelmesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket. Részt tud venni számára ismert témájú vitában, és képes érveket alkotni. Ismert és könnyen érthető történetben párosítani tudja annak egyes szakaszait a konfliktus, bonyodalom, tetőpont fogalmával. Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni.

Képes néhány példa közül kiválasztani az egyszerűbb metaforákat és más költői képeket, alakzatokat (pl. megszemélyesítés, hasonlat, ellentét, túlzás). Képes egyszerűbb meghatározást adni a következő fogalmakról: líra, epika, epizód, megszemélyesítés, ballada, dal, rím, ritmus, mítosz, motívum, konfliktus.

Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére.

Az olvasott és megtárgyalt irodalmi művek nyomán képes azonosítani erkölcsi értékeket és álláspontokat, képes megfogalmazni saját erkölcsi ítéleteit.

A tanulók továbbhaladásának feltételei

Szövegértés

Különböző témájú és műfajú (szépirodalmi, ismeretterjesztő és gyakorlati) szövegek értő olvasása, értelmes felolvasása. Az olvasott művek szerkezetének és jelentésének elemzése. A szövegelemző eljárások alapfokú alkalmazása: összetettebb logikai kapcsolatok felismerése, eltérő álláspontok elkülönítése, érvek és ellenérvek feltárása. A hétköznapi és az irodalmi kommunikáció sajátosságainak megfigyelése, különbségtétel az irodalmi kontextusban megjelenő és az egyéb nyelvi közlések értelmezése között. Szó szerinti és átvitt jelentés megkülönböztetése: áttételes jelentések, jelentésmozzanatok felfedezése irodalmi szövegekben.

Szövegalkotás

Olvasmánytartalmak összefüggő ismertetése az időrend, az ok-okozati összefüggések bemutatásával, a műfaj és a téma megállapítása. Rövid tárgyyszerű beszámoló a feldolgozott művekről: szerző, cím, téma, műfaj.

Az epikai művekről néhány fontos adat megnevezése: az alaphelyzet, a helyszín, a szereplők, a főhős életútjának állomásai, a cselekmény menete. Tanult lírai művek formanyelvének (verselés, költői eszközök) felismerése. Elbeszélés, leírás, jellemzés készítése megbeszélte olvasmányok vagy személyes élmény alapján.

Véleménynyilvánítás a mindennapi élet megadott vagy választott témáiról: saját álláspont. Beszélgetés az olvasott irodalmi művek formájáról és jelentéseiről. Cselekményvázlat, olvasónapló készítése önállóan. Kreatív szövegalkotás a tartalomhoz, a kommunikációs alkalomhoz illő nyelvi eszközök kiválasztásával. Epikus részletek dramatizálása.

Tanulási képesség

A szövegértési feladatok kiterjesztése a vizuális információkra (illusztrációk, tipográfiai eszközök, szövegtagolás), értelmezésük, szerepük megvilágítása a szöveg jelentésének gazdagításában, próbálkozás a szöveg és a vizuális lehetőségek együttes felhasználására saját fogalmazásaikban. A könyvtár nyomtatott dokumentumainak (segédkönyv, kézikönyv, ismeretterjesztő könyv, folyóirat), elektronikus információhordozóinak felhasználásával egyszerűbb téma önálló vagy csoportos feldolgozása. Tantárgyi gyűjtőmunka csoportosan vagy egyénileg az életkornak megfelelő folyóiratokból, talált adatok elrendezése vázlatban, rövid jegyzetben. A gyűjtött anyag felhasználása (pl. szóbeli és írásbeli beszámolóban, olvasónaplóban, műsor-összeállításban).

Anyanyelvi ismeretek

Megfelelő tempójú íráskészség. A tanult helyesírási ismeretek alkalmazása az önálló szövegalkotásban. Ön- és társaik munkájának ellenőrzése a helyesírási segédkönyvek megfelelő használatával. Meghatározzák a magyar nyelv szóképzetének főbb csoportjait. Bővített szókinccsükkel hosszabb szöveg alkotása (pl. leírás, jellemzés, elbeszélés).

Koruknak megfelelő nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása a fogalmazásokban.

Önálló adatgyűjtés különböző információhordozókból (pl. lexikonok, újságok, szótárak). Igény az általuk megfogalmazott szöveg helyesírási ellenőrzésére, önellenőrzésre, a helyesírási kézikönyvek használatára.

7–8. évfolyam

A 7–8. évfolyamon – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a **már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése** (azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk növelése) történik. Az információ felismerése (azonosítása), visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje szintén nagy jelentőséget kap, mint pl. a digitális tartalomalkotás és -megosztás, továbbá kommunikációs együttműködés az interneten keresztül. Fontos feladat a **nyelvről tanult ismeretek mélyítése**, a nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyelése mondat- és szövegépítő és elemző eljárásokkal. Mire eljutottak a tanulók a 7–8. évfolyamig, addigra már megismerkedtek a *János vitézzel* és a *Toldival*, a mesékkel és a mondákkal, az első közösen megismert terjedelmesebb regényekkel. Az olvasás és írás, a szövegértés és szövegalkotás ekkorra már több kell, hogy legyen számukra merő technikai gyakorlatnál vagy egyszerű kódoló – dekódoló eljárásnál. Értetniük kell, hogy az irodalom olyan üzenet, amelyet elődeink, korábbi nemzedékek kiemelkedő művészei örökítettek ránk, s amely üzenetnek a megfejtése és életünkbe építése a mi feladatunk. Az irodalom az emberiség úgynevezett örök kérdéseinek, az emberi sors fordulópontjainak megismeréséhez és megértéséhez is hozzájárul, és a tanulók fokozatosan **megtanulják megérteni ezeket a művészi üzeneteket**.

Ennek megfelelően a 7–8. évfolyamon számos képességszintet el kell érni. **Beszéd-készség** szempontjából a tanuló már nemcsak megfelelően artikulál, hanem kiejtésével közlő szándékát is jól tükrözi, továbbá a mondat- és szövegfonetikai eszközöket is megfelelően alkalmazza. Már nemcsak összefoglalni tudja az olvasottakat, hanem érvelni is képes, és beszélgetőtársaival empatikusan

együtt tud működni. Nemcsak a beszédhelyzethez alkalmazkodik, hanem különféle kommunikációs technikákat is képes alkalmazni. **Tanulási képesség** szempontjából már nemcsak használni képes a vázlatot, hanem ő maga is képes az önálló vázlatkészítés különféle eljárásaira. **Szövegértés** szempontjából már nemcsak értelmezésre, hanem formai-stilisztikai elemzésre is képes, továbbá a zenei és ritmikai eszközök típusainak azonosítására. **Szövegalkotás** szempontjából a tanulók már hosszabb szövegek alkotására is képesek a tanult szövegtípusokban, valamint törekszenek az egyre magasabb szintű nyelvi megformálásra. Képesek élményeik, véleményük árnyalt írásbeli megfogalmazására, néhány érvelő tartalmú érvelő szöveg létrehozására. **Irodalomismeret** szempontjából már nemcsak a lírai és az elbeszélő szerkezetek kulcsfogalmait ismeri, hanem érti a formai jegyek jelentésteremtő szerepét is, továbbá megismerkedik a drámával, a befogadóval, a hatással, a beszédhelyzettel, a jellemzés módjaival és a tantervben számára előírt egyéb fogalmakkal. További írókat, költőket és műveket ismer meg elsősorban a 19. és a 20. század irodalmából, bár a 7-8. évfolyam irodalomtanításának továbbra sem az irodalomtörténet a fő szervező elve. Ugyanakkor elkezdődik az ismerkedés az irodalom történeti jellegével, a korstílus fogalmával, a történelmi kor és a művészet összefüggéseivel (romantika, népiesség és reformkor, stílusirányzatok a 20. század elején: klasszikus modernség).

Erkölcsei ítélőképesség szempontjából már nemcsak a tetszésnyilvánításra és az eltérő vélemény tiszteletére képes, hanem elkezd megérteni az ízlés kontextuális összefüggéseit, kulturális, történeti, közösségi, családi, egyéni beágyazottságát. Ismeri a média működésének, társadalmi hatásainak alapvető összefüggéseit, a történetalkítás és elbeszélés mozgóképi eszközeit.

Magyar nyelv 7. évfolyam (72 óra)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<i>Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése és alkotása</i>	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A beszéd zenei eszközei: dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet; beszédhelyzet; nem nyelvi kifejezőeszközök: arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső megjelenés. A kommunikáció folyamata, tényezői: adó, vevő, csatorna, kód, kapcsolat, valamint a különféle beszédhelyzetekben való részvétel formái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a kulturált véleménynyilvánítás, vitázás alapelveinek tudatosítása, a konfliktuskezelés képességének fejlesztése. Különféle iskolai közéleti és kisközösségi beszédhelyzetek sémái, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókinccs, nyelvi viselkedés gyakoroltatása. A magyar nyelv kiejtési sajátosságainak (hangsúly, hanglejtés) tudatosításával a nyelvi, nemzeti identitás erősítése. A tömegkommunikáció formáinak, céljának, működési módjainak és hatásának, valamint néhány gyakoribb műfajának megismertetése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Kifejező, a beszéd zenei eszközeit, a nem verbális jeleket a beszédhelyzetnek megfelelően használó megnyilatkozás. A különféle mindennapi megnyilatkozások, valamint a		Minden tantárgy: felszólalás, kiselőadás, (ünnepi) beszéd,

<p>tömegkommunikáció üzeneteinek dekódolása.</p> <p>Az érvelés alapjainak megismerése. Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása, megvédése, esetleges korrigálása a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezésmóddal.</p> <p>Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben.</p> <p>A közéleti kommunikáció iskolai helyzetei és műfajai: megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, rövid alkalmi beszéd, köszöntés, kiselőadás, a helyzetnek és a kommunikációs célnak megfelelő beszédmód, szókinccs használata.</p>	<p>részvétel beszélgetésben, vitában.</p> <p>Vizuális kultúra, Médiaismeret: szöveg és kép kapcsolata a vizuális médiumokban.</p>
<p>1.1.1.1.1.20 Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Vélemény, vita, érv; megbeszélés, hozzászólás, felszólalás, kiselőadás, köszöntő, ünnepi beszéd, tömegkommunikáció, sajtó, rádió, televízió, internet, sajtóműfaj (hír, tudósítás, interjú).</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvasás, szövegértés	Órakeret 8 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult szövegértési, szövegfeldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. A saját szövegértési hiba felismerése, korrigálása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Szövegfeldolgozási módok, adatkeresési technikák, olvasási formák megismertetése.</p> <p>A kifejező szövegtolmácsolás képességének fejlesztése.</p> <p>A tanulási képesség fejlesztése: adatkeresési technikák, információkezelési módok megismertetése, gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben.</p> <p>Kritikai gondolkodás fejlesztése: az elektronikus, internetes információforrások kezelése a megbízhatóság, hitelesség szempontjából. A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerési képességének fejlesztése.</p> <p>A webes felületek nem lineáris szövegei olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A megismert szövegfeldolgozási módok gyakorlása, újabb technikák, olvasási formák megismerése, alkalmazása.</p> <p>A szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás.</p> <p>A különféle szövegfeldolgozási módok (szó szerinti, kritikai, kreatív) használata elektronikus és nyomtatott, folyamatos és nem folyamatos szövegeken.</p> <p>Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése.</p> <p>Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás).</p> <p>Az internetes adatkeresés, szövegátló, az intertextualitás kezelése, a</p>		<p><i>Minden tantárgy:</i> az egyes tantárgyakban olvasott szövegek feldolgozásának sajátosságai.</p> <p><i>Informatika:</i> keresési ismeretek alkalmazása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> ábrák, képek, illusztrációk értelmezése.</p>

különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdése.		
Elektronikus és nyomtatott szótárhasználat .		
1.1.1.1.1.21	Kulcs fogalmak/fogalmak	Adatkeresés, szótár, folyamatos szöveg, nem folyamatos szöveg, szövegfeldolgozás.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Írás, fogalmazás	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, jegyzet- és vázlatkészítés különböző technikákkal. Megadott témához, problémához való célzott anyaggyűjtés (pl. adatok, példák, érvek) a könyvtár nyomtatott és elektronikus eszközeinek és forrásainak felhasználásával. A tanult műfajokban történő önálló szövegalkotás. A fogalmazás folyamatközpontúságának alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társas kultúrában való részvételhez szükséges írástechnikai kompetenciák fejlesztése: az érzelmek hiteles kifejezésének képessége, a szeretetteljes emberi kapcsolatok ápolásának képessége, konfliktuskezelés képessége, udvariassági formulák ismerete, alkalmazása stb. Néhány tömegkommunikációs műfaj jellemzőinek megismertetése, a műfaji sajátosságoknak megfelelő szövegalkotás. Többféle jegyzetelési technika, forma elsajátíttatása, a célnak megfelelő kiválasztása, alkalmazása tanári segítséggel. A nyilvános felületeken történő önbemutató etikai kérdéseinek, következményeinek elemző megismerése, megvitatása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegek írása. Forrásjegyzék önálló elkészítése, az idézés pontos jelölése. Néhány tömegkommunikációs műfajban való kreatív szövegalkotás (hír, interjú, riport, tudósítás). A tanulást segítő papíralapú és számítógépes jegyzetelés gyakorlása , törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására. Különböző nézőpontú és műfajú szövegek alkotása: elbeszélés, jellemzés, vélemény . Az írásban történő bemutatkozás szabályai az online felületen (blogbejegyzés, internetes közösségi portál).		<i>Informatika:</i> a szövegszerkesztő programok lehetőségei. <i>Vizuális kultúra:</i> tipográfia ismeretek.
1.1.1.1.1.22	Kulcs fogalmak/fogalmak	Jegyzet, elbeszélés, jellemzés, vélemény, elektronikus szöveg, komment, blog.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 8 óra
--------------------------------------	------------	-------------------

Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok és alapelvek ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában; önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi tudatosság növelése: a normakövető és a normától eltérő helyesírás értelemtükröző szerepének értelmezése. Szövegértelmezési képességek fejlesztése: a mondatfajták írásjelhasználata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A helyesírás értelemtükröző szerepének felhasználása különféle írásbeli műfajokban. A tanult helyesírási szabályok tudatos alkalmazása, helyesírási segédkönyvek (szabályzat, helyesírási szótár) önálló használata. Saját írásművek önálló javítása. Az írásjelek, a szöveg központozásának legfontosabb szabályai.		<i>Informatika:</i> a helyesírási ellenőrző programok. <i>Vizuális kultúra:</i> tipográfiai ismeretek – esztétikus és célszerű íráskép.
1.1.1.1.1.23 Kulcs fogalom/fogalom	Központozás, írásjel, helyesírási szabályzat, helyesírási szótár	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv szerkezete és jelentése	Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	Szótő, toldalék: képző, jel, rag, összetett szók; alapszófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmások, igenevek: főnévi, melléknévi, határozószói igenév. Mondatfajták típusai, használatuk.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyeltetése mondat- és szövegépítő eljárásokkal. A mondatfajták közlési szándékának felismertetése a beszélt és írott nyelvben, alkalmazásuk a mindennapi kommunikációban. A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése. A viszonyzó és mondatzó funkcionális szerepének megismertetése. A modalitásnak (a mondatfajtáknak) megfelelő akusztikai eszközök tudatosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A mondat nyelvi funkciója, felépítése, szerkezete, mondatfajták , ezek szövegszervező ereje. Mondatátalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándékuknak megfelelően szóban és írásban. Szószerkezetek típusai, fajtái: hozzá-, mellé-, alárendelés. A szószerkezetek és a mondatok megalkotásában szerepet játszó viszonyzó és mondatzó . A szószerkezet típusok felépítésének megfigyelése, felismerésük és alkotásuk. A fő mondatrészek szerepének és mondatbeli viszonyainak, a hozzájuk kapcsolódó vonatok jellemzőinek tanulmányozása.		<i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv mondat szerkezete, szórendje.

Fő mondatrészek szerepe, funkciója és fajtái, mondatbeli viszonyaik, vonzatok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Mondatfajta, kijelentő, kérdő, felszólító, felkiáltó, óhajtó mondat.</p> <p>Egyszerű és összetett mondat; tagolt és tagolatlan mondat; minimális és bővített mondat.</p> <p>Mondatrész, alany, állítmány, tárgy, jelző (minőség, birtokos, mennyiség), határozó (idő, hely, mód, társ, eszköz, állapot).</p> <p>Szószerkezet, hozzá-, mellérendelő és alárendelő szószerkezet.</p> <p>Viszonyzó, névelő, kötőszó, névutó, partikula, segédige, igekötő.</p> <p>Mondatszó, indulatszó, módosítószó.</p>

Magyar irodalom 7. évfolyam
(72 óra)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kisepikai alkotások (pl. kisregény, elbeszélés, novella, anekdota)	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	<p>Epikai műnem. Verses és prózai epika (néhány, már tanult műfajjal).</p> <p>Mese, monda, mitológiai történet, bibliai elbeszélés.</p> <p>Cselekmény, idő, helyszínek, fordulat, szereplő; szerkezet; elbeszélés, párbeszéd, leírás; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az érzelmi tartalmak felismerésének (pl. indulatok, szeretet, együttérzés, segítőkészség, félelem, bizalom, hála), az erkölcsi választások értelmezésének és véleményezésének fejlesztése.</p> <p>Az irodalmi élmény befogadásának és megosztásának fejlesztése.</p>	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>Az egyes kisépikai műfajok sajátosságai (pl. tér-, időviszonyok, előreutalás, késleltetés, nézőpont, szerkesztésmód, szereplők, hangnem, téma, motívumok). Például: Jókai Mór, <u>Mikszáth Kálmán</u>, Kosztolányi Dezső, Karinthy Frigyes és más magyar elbeszélők alkotásai.</p>	<p>A tanuló kisépikai alkotásokban</p> <ul style="list-style-type: none"> • azonosítja, elemzi az idő- és térviszonyokat; • érzékeli az elbeszélés és a történet időrendje közötti eltérést; • azonosítja az előreutalásokat, késleltetéseket; • felismeri az elbeszélői nézőpontot, beszédhelyzetet; • műelemzések nyomán rögzíti az egyes műfajok sajátosságait; • azonosítja az irodalom nagy témáit; • képes az irodalmi élmény megosztására; • képes érzelmi tartalmak felismerésére, erkölcsi választások értelmezésére és véleményezésére; • memoriterek (prózaepikai szövegrészletek) előadására. 	<p><i>Bibliaismeret:</i> kapcsolatok, tisztelet, hűség (stb.), érzelmek a Bibliában, erkölcsi útmutatások, különböző emberi viselkedések értékelése <i>Történelem:</i> az olvasott művek történelmi háttere, egyes korok és kultúrák, társadalmi csoportok sajátosságai.</p>
<p>1.1.1.1.1.24 Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kisépika, mese, monda, anekdota, novella, elbeszélés, kisregény, szerkezet, időrend, elbeszélői nézőpont, beszédhelyzet.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Lírai műfajok (óda, himnusz, elégia, dal, epigramma)</p>	<p>Órakeret 24 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Lírai műnem. Népköltészet, műköltészet. Dal, tájleíró költemény, életkép. Verselési rendszerek. Hangsúlyos verselés (ütem, felező 8-as, felező 12-es.) Időmértékes verselés, versláb. Rím, rímelhelyezkedés, páros rím, félrím, alliteráció. Szóképek: hasonlat, megszemélyesítés, metafora. Alakzatok: ismétlés, párhuzam, ellentét, fokozás, szórendcsere.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az alapvető lírai műfajok sajátosságainak (pl. beszédhelyzet, megszólított; tematika, motívumok, műfaji és tematikus kapcsolatok) felismerése különböző korok alkotóinak művei alapján. A ritmusérzék, a belső hallás fejlesztése. Szövegértési és szövegelemző képességek fejlesztése: alakzatok, képek azonosítása, a jelentésteremtő szerep elemzése, a kompozíció meghatározó elemeinek értelmezése, érzelmi tartalmak megértése. Szövegelemzések, értelmezések sok szempontú megközelítésben. A szöveghű,</p>	

kifejező szövegmondás fejlesztése.		
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Alkotások műfaji szempontokból a magyar irodalom különféle korszakaiból, pl. <u>Janus Pannonius: Pannónia dicsérete</u>, <u>Kölcsey Ferenc</u>, <u>Vörösmarty Mihály</u>, <u>Petőfi Sándor</u>, <u>Arany János</u> műveiből és kortárs magyar lírai alkotásokból.</p> <p>Tematikus, motivikus kapcsolódások felismerése – a műválasztás felőlel alapvető lírai témákat (pl. természet, évszakok és napszakok, szülőföld, haza, család, szerelem, öntudat, költősors, költészet/ars poetica).</p> <p>Nemzeti himnuszunk, ódáink – <u>Kölcsey: Hymnus</u>; <u>Vörösmarty: Szózat</u>; <u>Petőfi: Nemzeti dal</u> – műértelmezések, sok szempontú elemzések (pl. vershelyzet, szerkezet, műfaji változat, poétikai megoldások, versforma).</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> • felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 19-20. századi alkotások); • felismeri néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát; • azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait; felfedez műfaji és tematikus-motivikus kapcsolatokat; • azonosítja a zenei és ritmikai eszközök típusait, felismeri funkciójukat, hangulati hatásukat; • azonosít képeket, alakzatokat, szókincsbeli és mondattani jellegzetességeket, a lexika jelentésteremtő szerepét megérti a lírai szövegekben; • megismeri a kompozíció meghatározó elemeit (pl. tematikus szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása); • felismeri érzelmi tartalmakat; • sok szempontú megközelítésben elemez, értelmez különféle műfajú lírai alkotásokat és meg is tanul néhányat (pl. epigramma/Janus 	<p><i>Ének-zene:</i> ritmusok, ritmusfajták azonosítása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a kompozíció szerepe a festészetben, építészetben.</p> <p><i>Bibliaismeret:</i> Isten terve a nemzetek számára; példák népek, nemzetek sorsának alakulására a Bibliában.</p>

	<p>Pannonius: <i>Pannónia dicsérete</i>, elégia/ Csokonai Vitéz Mihály: <i>A Reményhez</i> – memoriterek is);</p> <ul style="list-style-type: none"> sok szempontú megközelítésben értelmezi, elemzi nemzeti himnuszunkat, ódáinkat (Kölcsey: <i>Hymnus</i>; Vörösmarty: <i>Szózat</i>; Petőfi: <i>Nemzeti dal</i>; memoriterek is). 	
1.1.1.1.1.25 Kulcsfogalmak/fogalmak	Óda, himnusz, elégia, dal, epigramma; verselési rendszer, rímes időmértékes verselés, rímtelen időmértékes verselés, versláb, spondeus, trocheus, trochaikus verselés, daktilus, kötött verssor, hexameter, pentameter, disztichon; rím, rímelhelyezkedés; szókép, hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzat, ismétlés, párhuzam, ellentét, fokozás, szórendcsere.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<i>Nagyepikai alkotás – egy Jókai-regény és a romantikus korstílus (Jókai: A kőszívű ember fiai)</i>	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Regényelemzések (házi és egyéni olvasmányok). A romantikus korstílus. Nagyepikai művek jellemzői: szerkezet, idő- és térviszonyok, cselekmény, fordulat, epizód, kitérő, késleltetés, előreutalás; szereplők rendszere; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Fogékonyság a tematikai és erkölcsi megközelítésre, értékek azonosítására, megvitatására, a szereplők erkölcsi dilemmáinak, döntéseinek mérlegelésére. Komplex képességfejlesztés: egy Jókai-regény sok szempontú megközelítése, elemzése (pl. idő- és térviszonyok, előreutalások, késleltetések, elbeszélői nézőpont, stílusjellemzők).	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Nagyepikai alkotás (regényelemzés) - sok szempontú megközelítés.</p> <p><u>Jókai Mór: A kőszívű ember fiai</u> – sok szempontú megközelítés.</p> <p>Tér- és időviszonyok, cselekmény, szerkezet.</p> <p>Hősök, magatartásformák, erkölcsi választások – a szereplők jellemzése (egyéni állásfoglalással).</p> <p>Regényműfaji változat (pl. heroikus regény, történelmi regény).</p>	<p>A tanuló egy Jókai-regényben</p> <ul style="list-style-type: none"> azonosítja, elemzi az idő- és térviszonyokat, az előreutalásokat, késleltetéseket, epizódokat; a szereplők kapcsolatait, a cselekmény elemeit; felismeri az elbeszélői nézőpontot, beszédhelyzetet; műelemzés nyomán rögzíti a műfaji sajátosságokat és romantikus epika jellemzőit; azonosítja a műben megjelenő tematikát (pl. család, szerelem, 	<p><i>Történelem:</i> a történelmi regény eseményei (reformkor, forradalmak és szabadságharc).</p> <p><i>Földrajz:</i> az olvasott Jókai-regény topológiája.</p>

<p>A romantika megjelenési formái (pl. szerkezet, cselekményfordulatok, jellemek, hangnem, előadásmód). Elemzések, értelmezések és kreatív írások.</p>	<p>hősiesség, hazafiság, önfeláldozás);</p> <ul style="list-style-type: none"> • képes a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére; erkölcsi választások értelmezésére és véleményezésére; • alkalmas a megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezésére; • alkalmas az irodalmi élmény megosztására; beszámoló, ajánlás készítésére, különféle vélemények összevetésére; • képes memoriterek (prózaepikai szövegrészletek) előadására; • képes annak felismerésére és tudatosítására, hogy az elemző-értelmező olvasás elmélyíti az élmény- és tapasztalatszerzést. 	
<p>1.1.1.1.1.26 Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Romantikus regény; regényműfaji változat, pl. heroikus regény, történelmi regény; romantikus hős, jellem, ábrázolásmód.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p><i>Egy korstílus – a romantika</i></p>		<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Petőfi Sándor néhány műve. Jellemző műfajok a 19. sz. első feléből.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az irodalmi művek megismerése során a múlt értékes törekvéseinek megbecsülése, azonosulás a máig ható értékekkel. Ismerkedés egy korstílussal, korstílus és mű/vek összefüggéseivel. Romantikus jegyek, vonások azonosítása, megnevezése, művészeti kapcsolódások feltárása. Képesség az önálló ismeretszerzésre, digitális források használatával.</p>		
<p>Ismeretek</p>	<p>Követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Egy korstílus – a romantika. Egy-két szemelvény a korszak jellemző alapvetéseiről, törekvéseiről (pl. szabadság az irodalomban; új, jellegzetes műfajok; kevertség, töredékesség; romantika és népiesség). Szemelvények Kölcsey, Vörösmarty, Petőfi korstílusra jellemző, különféle műfajú, tematikájú alkotásaiból (pl.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> • ismerkedik egy korstílussal, a korstílus és egy-egy mű közötti összefüggéssel; • ismerkedik a korszak irodalmi életével (pl. folyóiratok, színházi élet, irodalmi kapcsolatok); • megismeri a korszakolás nehézségeit; a romantika hátterét, esztétikai elveit, törekvéseit, ábrázolásmódját, 	<p><i>Vizuális kultúra:</i> romantikus festmények, épületek, viseletek. <i>Ének-zene:</i> a zenei romantika. <i>Informatika:</i> önálló ismeretszerzés, a források azonosítása.</p>	

<p><u>Kölcsey: Huszt; Vörösmarty: Szabad sajtó; Petőfi: Egy gondolat bánt engemet..., Reszket a bokor, mert..Föltámadott a tenger...).</u></p>	<p>hangnemeit; a stílus formajegyeit;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ismerkedik romantika és népiesség, romantika és reformkor összefüggésével; • jellemző műveken felismeri a legjellemzőbb romantikus jegyeket, vonásokat; • felismer zenei és képzőművészeti vonatkozásokat, kapcsolódásokat; • az önálló ismeretszerzés többféle módszerével (pl. internet, elektronikus könyvtár) is gyűjt információkat. 	
<p>1.1.1.1.1.27 Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Műfaji fogalmak (pl. óda, epigramma, rapszódia); romantikus ellentétezés, romantikus képalkotás.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Nagyepikai alkotás – regényelemzés (Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője)</p>	<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Regényelemzések a megelőző évfolyamokból (házi és egyéni olvasmányok, ifjúsági regények). Nagyepikai művek jellemzői: szerkezet, idő- és térvizonyok, cselekmény, fordulat, epizód, kitérő, késleltetés, előreutalás; szereplők rendszere; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak felismerése és tudatosítása, hogy az elemző-értelmező olvasás elmélyíti az élmény- és tapasztalatszerzést. Epikai alkotások elemző, értelmező képességének fejlesztése. Nagyepikai alkotás(ok)ban az idő- és térvizonyok azonosítása, elemzése; az elbeszélés és a történet időrendje közötti eltérés érzékeltetése; az előreutalások, késleltetések szerepét azonosító szövegértelmező képességek fejlesztése. A műelemzések alapján műfaji, poétikai, tematikai, erkölcsi következtetések megfogalmazásának képessége. Az irodalmi élmény megosztása, önálló olvasmányválasztás indoklása, olvasmányainak ajánlása.</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><u>Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője</u> – sok szempontú megközelítés. Tér- és időviszonyok, cselekmény, szerkezet, anekdotikusság. A szereplők jellemzése (egyéni állásfoglalással).</p>	<p>A tanuló nagyepikai alkotás(ok)ban</p> <ul style="list-style-type: none"> • azonosítja, elemzi az idő- és térvizonyokat; • érzékeli az elbeszélés és a történet időrendje közötti eltérést; • azonosítja az előreutalásokat, 	<p>Bibliaismeret: kapcsolatok, szeretet, hűség (stb.), érzelmek a Bibliában; erkölcsi útmutatások, különböző viselkedések értékelése; materiális és lelki,</p>

<p>Elemzések, értelmezések és kreatív írások.</p> <p>Ajánlott és/vagy egyéni olvasmányok, pl. Jules Verne, Mark Twain, Dickens és mások műveiből; a klasszikus és kortárs, magyar és világirodalmi ifjúsági irodalomból – műbemutatók, értelmezések, ajánlások (a házi olvasmányok megközelítési szempontjainak alkalmazása, önálló állásfoglalással).</p>	<p>késleltetéseket;</p> <ul style="list-style-type: none"> • felismeri az elbeszélői nézőpontot, beszédhelyzetet; • a műelemzés nyomán rögzíti a műfaji sajátosságokat; • azonosítja az irodalom nagy témáit; • képes a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére; erkölcsi választások értelmezésére és véleményezésére; • memoriterek (prózaepikai szövegrészletek) előadására; • képes az elemző-értelmező olvasás fontosságának tudatosítására ; • képes az irodalmi élmény megosztására, olvasmányainak ajánlására; • alkalmas az önálló olvasmányválasztás indoklására. 	<p>szellemi értékek.</p> <p><i>Földrajz:</i> az olvasott művek topológiája.</p> <p><i>Történelem:</i> az olvasott művek történelmi háttere, egyes korok és kultúrák, társadalmi csoportok sajátosságai</p>
<p>1.1.1.1.1.28 Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Nagyepika, szerkezet, időviszony, térvizony, cselekmény, fordulat, epizód, kitérő, késleltetés, előretalás; anekdotikus; magatartásforma.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<i>Drámai műfajok (egy komédia) Szigligeti Ede: Liliomfi</i>	Órakeret 8 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Dramatikus játék, dialógus, szerepjáték, dráma, színház.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Drámai mű/vek közös és önálló olvasása, befogadása, feldolgozása; a műnem jellemzőinek (pl. szerkezet, jellem, szituáció, nyelv) feltárása. Képesség az epikai és a drámai történetmegjelenítés közötti hasonlóságok és eltérések azonosítására. A műben megjelenített konfliktusok, döntések felismerése és mérlegelése. A komikum mint műfajformáló minőség felismerése, formáinak megkülönböztetése. Részvétel megjelenítésben (drámajátékban), színházi előadás megbeszélésében.</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Drámai műfajok - egy komédia sok szempontú megközelítése</p> <p><u>Szigligeti Ede: <i>Liliomfi</i>.</u></p> <p>Tér- és időviszonyok, szereplők rendszere, alapszituáció, cselekmény, konfliktusok.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> • megismeri a drámai műnem legfontosabb jellemzőit, a komédia műfaját közös és önálló olvasással, feldolgozással, műelemzéssel; • képes az epikai és a drámai történetmegjelenítés közötti hasonlóságok és eltérések 	

<p>Drámai szerkezet. A komikum megjelenési formái (pl. helyzet- és jellemkomikum). Komikus jellem, jellemtípus.</p>	<p>azonosítására;</p> <ul style="list-style-type: none"> • a drámai szerkezet, drámai jellem és nyelv néhány jellemzőjének felismerésére; • a komikum mint műfajformáló minőség felismerésére, formáinak megkülönböztetésére; • egy jellemtípus azonosítására; • képes szituációk és instrukciók értelmezésére, esetleg megjelenítésére; • alkalmas részlet megtanulására, esetleg jelenet előadására az olvasott drámai műből, valamint egy látott jelenet (színházi előadás vagy felvétele) értelmezésére. 	
<p>1.1.1.1.1.29 Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Dráma, komédia, dialógus, konfliktus, alapszituáció, helyzetkomikum, jellemkomikum, típus, jellemtípus.</p>	

A tanulók továbbhaladásának feltételei

Szövegértés

Az olvasott szépirodalmi és egyéb szövegek mögöttes jelentéseinek tudatos keresése, önálló megfogalmazása. A művészi kifejezésmódok, stílus eszközök funkcióinak megfigyelése, értelmezése. Az adott műhöz kötődő kifejezésmód néhány jellemzőjének értelmezése, értékelése a szükséges fogalmak használatával az egyéni vélemény rövid megfogalmazásával. Különböző műfajú és rendeltetésű (szépirodalmi, ismeretterjesztő, értekező) szövegek szerkezetének és jelentésének bemutatása. A lírai formanyelvek (ritmus, rím, hangzás, költői eszközök) stílus eszközeinek felismerése, szakszerű megnevezése. Epikus olvasmányok, olvasott, látott drámai alkotások szerkezeti elemeinek elkülönítése, a fő- és mellékszereplők jellemzése.

Szövegalkotás

Részvétel a közéleti kommunikáció iskolai helyzeteinek különböző formáiban: felszólalás, hozzászólás. Udvarias együttműködés felnőtt és kortárs beszédpartnerekkel. A mindennapi élet problémáiról, olvasmányokról saját vélemény megfogalmazása az érvelés szabályait követve. Különböző élethelyzetekhez, irodalmi olvasmányokhoz kapcsolódó véleményalkotás és -nyilvánítás árnyalt kifejezésmódjainak ismerete és használata.

A szépirodalmi művekben megjelenő helyzetek és jellemek, érzelmek és gondolatok összefüggéseinek bemutatása szóban és írásban. Vázlat készítése kiselőadásokhoz, szóbeli feleletekhez, olvasmánynaplóhoz, könyvajánlóhoz.

Beszámoló, fiktív tudósítás, újságcikk stb. készítése egy adott irodalmi alak életéről, egy korszakról irodalmi művek, korabeli dokumentumok, a témával foglalkozó, a korosztálynak szóló szakmunkák felhasználásával.

Tanulási képesség

Vizuális információk (illusztrációk, tipográfiai eszközök, szövegtagolás) értelmezése, szerepük megvilágítása a szöveg jelentésének gazdagításában, a szöveg és a vizuális lehetőségek együttes felhasználása saját fogalmazásaikban.

A tanult művek közvetlen és tágabb kontextusára vonatkozó ismeretek bővítése önálló könyvtári munkával; az adatok felhasználása az értelmezésben, elemzésben. Önálló olvasmányválasztás, segédletek, képzőművészeti ábrázolások felkutatása megadott témához. Mindennapi, közéleti és szakmai problémákról vagy irodalmi témákról ismeretek, érvek, példák gyűjtése a könyvtári tárgyi katalógus segítségével. A könyvtár nyomtatott dokumentumainak (segédkönyv, kézikönyv, ismeretterjesztő könyv, folyóirat), elektronikus információhordozóinak (internetes irodalmi honlapok, CD-ROM, DVD) felhasználásával adott téma önálló vagy csoportos feldolgozása. A korosztálynak szánt ismeretterjesztő sajtótermékek megismerése.

Anyanyelvi ismeretek

A mondatok szerkezetéről tanultak (mondatelemzés) felhasználása gondolataik pontos és árnyalt kifejezésére. Írásbeli munkáik stilisztikai és helyesírási hibáinak tanári irányítású és önálló javítása. Olvasható, rendezett íráskép. Koruknak megfelelő nyelvtani, helyesírási, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazása a fogalmazásokban. Önálló adatgyűjtés különböző információhordozókból (pl. lexikonok, újságok, szótárak, internet, CD-Rom-ok). Kiselőadás tartása.

Magyar nyelv 8. évfolyam

(54 óra, ebből 18 óra a szabadon felhasználható órakeret terhére)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése és alkotása	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	A beszéd zenei eszközei: dallam, hangsúly, tempó, hangerő, szünet; beszédhelyzet; nem nyelvi kifejezőeszközök: arcjáték, gesztus, testtartás, távolság, külső megjelenés. A kommunikáció folyamata, tényezői: adó, vevő, csatorna, kód, kapcsolat, valamint a különféle beszédhelyzetekben való részvétel formái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társas viselkedés szabályozásához szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése, a kulturált véleménynyilvánítás, vitázás alapelveinek tudatosítása, a konfliktuskezelés képességének fejlesztése. A nyelvjárási változatok (pl. hangkészlet) felismertetése, az elfogadó attitűd, a más iránti tisztelet erősítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Kifejező, a beszéd zenei eszközeit, a nem verbális jeleket a beszédhelyzetnek megfelelően használó megnyilatkozás. Az érvelés, a kulturált vita gyakorlása , a saját álláspont előadása, megvédése, esetleges korrigálása a témának, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kifejezésmóddal. Reagálás mások véleményére kisközösségi (iskolai, családi, baráti) helyzetekben.		Minden tantárgy: felszólalás, kiselőadás, (ünnepi) beszéd, részvétel beszélgetésben, vitában. Vizuális kultúra: szöveg és kép kapcsolata a vizuális médiumokban.

1.1.1.1.1.30 Kulcsfogalom/fogalom	Vélemény, vita, érv; megbeszélés, hozzászólás, felszólalás.
-----------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<i>Olvásás, szövegértés</i>	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	A tanult szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. A saját szövegértési hiba felismerése, korrigálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kifejező szövegtolmácsolás képességének fejlesztése. A tanulási képesség fejlesztése: adatkeresési technikák, információkezelési módok gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A megismert szövegfeldolgozási módok gyakorlása elektronikus és nyomtatott, folyamatos és nem folyamatos szövegeken.</p> <p>A szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás.</p> <p>Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése.</p> <p>Az ismeretterjesztő szövegek sajátosságai, feldolgozása.</p>		<p><i>Minden tantárgy:</i> az egyes tantárgyakban olvasott szövegek feldolgozásának sajátosságai.</p> <p><i>Informatika:</i> keresési ismeretek alkalmazása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> ábrák, képek, illusztrációk értelmezése.</p>
1.1.1.1.1.31 Kulcsfogalom/fogalom	Adatkeresés, folyamatos szöveg, nem folyamatos szöveg, szövegfeldolgozás, ismeretterjesztő szöveg.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<i>Írás, fogalmazás</i>	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Adatgyűjtés, jegyzet- és vázlatkészítés különböző technikákkal. Megadott témához, problémához való célzott anyaggyűjtés (pl. adatok, példák, érvek) a könyvtár nyomtatott és elektronikus eszközeinek és forrásainak felhasználásával. A tanult műfajokban történő önálló szövegalkotás. A fogalmazás folyamatközpontúságának alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társas kultúrában való részvételhez szükséges írástechnikai kompetenciák fejlesztése. A bemutatkozás írásos formáinak megismerése. A nyilvános önbemutatós etikai kérdéseinek megvitatása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<p>A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegek írása. Forrásjegyzék önálló elkészítése, az idézés pontos jelölése.</p> <p>A tanulást segítő papíralapú és számítógépes jegyzetelés gyakorlása, törekvés a legoptimálisabb egyéni forma kialakítására.</p> <p>Az írásban történő bemutatkozás szabályai a papíralapú és az online felületen (önéletrajz).</p>		<p><i>Informatika:</i> a szövegszerkesztő programok lehetőségei.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tipográfia ismeretek.</p>
1.1.1.1.1.32 Kulcs fogal mak/ fogal mak	Jegyzet, elektronikus szöveg, blog; önéletrajz.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírás	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés) ismerete, alkalmazásuk a szövegalkotás folyamatában; önkontroll és szövegjavítás fokozatos önállósággal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nyelvi tudatosság növelése. Szövegértelmezési képességek fejlesztése: a mondatfajták, a mondat szerkezeti típusainak írásjelhasználata; a szöveg központozásának, a párbeszéd és az idézetek leggyakoribb szabályainak megismertetése.</p> <p>A nyelvtani ismeretek alapján megismert összetett szavak helyesírása, az értelemtükröztető rendszer megismertetése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A helyesírás értelemtükröztető szerepének felhasználása különféle írásbeli műfajokban.</p> <p>Az írásjelek, a szöveg központozásának legfontosabb szabályai.</p> <p>A párbeszéd és az idézetek (egyenes, szabad függő, függő) írásmódja.</p> <p>Összetett szavak helyesírásának megismerése, alkalmazása.</p> <p>A mozaikszók helyesírása.</p>		<p><i>Informatika:</i> a helyesírási ellenőrző programok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tipográfiai ismeretek – esztétikus és célszerű íráskép.</p>
1.1.1.1.1.33 Kulcs fogal mak/ fogal mak	<p>Központozás, írásjel (vessző, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kettőspont, gondolatjel).</p> <p>Egyenes, szabad függő, függő idézet.</p> <p>Mellérendelő szóösszetétel (szóismétlés, valódi mellérendelés, ikerszó), alárendelő szóösszetétel; mozaikszó.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<i>A nyelv szerkezete és jelentése</i>	Órakeret 19 óra
--------------------------------------	--	--------------------

Előzetes tudás	<p>Szótő, toldalék: képző, jel, rag, összetett szók; alapszófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, névmások, igenevek: főnévi, melléknévi, határozószói igenév.</p> <p>Mondatfajták típusai, használatuk.</p> <p>Szószerkezetek típusai, fajtái: hozzá-, mellé-, alárendelés.</p> <p>A szószerkezetek és a mondatok megalkotásában szerepet játszó viszonzások és mondatszók.</p> <p>Szószerkezetek típusai, fajtái: mellérendelés, alárendelés.</p> <p>Fő mondatrészek szerepe, funkciója és fajtái, mondatbeli viszonyaik, vonzatok.</p>
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nyelv szerkezetének, változó egységeinek megfigyeltetése mondat- és szövegépítő eljárásokkal. A tanult leíró nyelvtani ismeretek tudatosítása, rendszerezése.</p> <p>A szóalkotási módok megismertetése.</p> <p>A modalitásnak (a mondatfajtáknak) megfelelő akusztikai eszközök tudatosítása.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Kapcsolódási pontok	
<p>A tanult leíró nyelvtani ismeretek tudatosítása, rendszerezése.</p> <p>Alárendelő és mellérendelő mondat.</p> <p>Mondatátalakítási gyakorlatok a beszédhelyzetnek és a kommunikációs szándéknak megfelelően szóban és írásban.</p> <p>A szóösszetételek típusai, jelentésük változása, helyesírási szabályai. A szóösszetétel, a szóképzés és a jelentés összefüggésének elemzése szépirodalmi és nem irodalmi szövegekben; szógyűjtéssel és játékos szóalkotással: szóképzéssel, összetétellel.</p> <p>Szóösszetétel, alapszó, képzett szó, szókapcsolat megkülönböztetése.</p> <p>Egyéb, ritkább szóalkotási módok megismerése (pl. mozaikszó).</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv szóalkotása.</p>
1.1.1.1.1.34 Kulcsfogalmak/fogalmak	<p>Egyszerű és összetett mondat; tagolt és tagolatlan mondat; alárendelő és mellérendelő mondat.</p> <p>Viszonzó, kötőszó, mondatszó.</p> <p>Szóösszetétel (alárendelő, mellérendelő, ikerszó, jelentéssűrítő összetétel), szóképzés, egyéb szóalkotási módok, mozaikszó.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A nyelv állandósága és változása	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A nyelv változó jelenség. Szótárhasználat, szókincsünk változásai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A mai és korábbi nyelvállapot különbségeinek felismertetése.</p> <p>A nyelvi tudatosság fejlesztése: a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése, értelmezése különböző régi és mai szövegeken.</p> <p>A különböző nyelvváltozatok használatának tudatosítása, a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvváltozat választásának segítése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<p>A nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző régi és mai szövegeken. A nyelvi változás bizonyítékainak értelmezése különböző korokból származó írott szövegeken és irodalmi példákon.</p> <p>Nyelvhasználatunk, a környezetünkben lévő nyelvváltozatok néhány jellemzőjének megfigyelése, megnevezése.</p> <p>A Magyarországon élő nemzetiségek nyelve, nyelvhasználata.</p> <p>A szókincs változása: régi és új szavak, kifejezések gyűjtése, összehasonlítása. A diák- és ifjúsági nyelv jellemzői, kulturált használata.</p> <p>A magyar nyelv eredete (finnugor rokonság), helye a nyelvek között.</p> <p>Nyelvünk agglutináló (ragasztó) jellegének bizonyítékai példákkal.</p>		<p><i>Történelem:</i> a magyarság történetének kezdetei.</p> <p><i>Ének-zene:</i> régi és új stílusú népdalok.</p>
1.1.1.1.1.35 Kulcs fogal mak/ fogal mak	Nyelvváltozat, nyelvjárás, szleng. Nyelvrokonság, nyelvcsalád, uráli és finnugor nyelvcsalád.	

Magyar irodalom 8. évfolyam (72 óra)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<i>Kisepikai alkotások - pl. novella, elbeszélés, kisregény, anekdota, karcolat; ballada</i>	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Verses és prózai epika (néhány, már tanult műfajjal). Mese, monda, mitológiai történet, bibliai elbeszélés, novella, kisregény, anekdota, ballada. Cselekmény, idő, helyszínek, fordulat, szereplő; szerkezet; elbeszélés, párbeszéd, leírás; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tematikus kapcsolódások, alapvető élethelyzetek, érzelmi tartalmak felismerése, erkölcsi választások értelmezése, és véleményezése. Kisepikai művek műelemzéseinek eljárásainak alkalmazása, a műelemzések alapján következtetések, általánosan érvényes megállapítások megfogalmazása. Szövegtudás megosztása kifejező előadással.	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Kisepikai alkotások - prózai és verses műfajok.</p> <p>Novella, elbeszélés, kisregény, anekdota, karcolat, egyperces novella, komikus eposz, ballada - műfaji rendszerezés.</p> <p>Tematikus kapcsolódások, tipikus helyzetek felismerése (pl. gyerekkor-felnőttkor, szegénység-gazdagság, bűn-bűnhődés, háború-béke, befogadás-kirekesztés, hűség, kitartás, stb.). <u>Kosztolányi Dezső, Móricz</u></p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> • műelemzések során rögzíti az egyes műfajok sajátosságait is; • felismeri az epikus közlésformát, valamint a verses és a prózaforma műfajmegkötő vagy műfaj-független szerepét; • alkalmazza a művek már ismert értelmezési szempontjait (elemzi az idő- és térviszonyokat, szerkezeti megoldásokat, előreutalásokat, késleltetéseket); • felismeri az elbeszélői 	<p><i>Vizuális kultúra:</i> témák, tematikus kapcsolódások a festészetben.</p> <p><i>Bibliaismeret:</i> kapcsolatok, szeretet, hűség (stb.), érzelmek a Bibliában; erkölcsi útmutatások, különböző viselkedések értékelése; materiális és lelki, szellemi értékek.</p>

<p><u>Zsigmond, Mikszáth Kálmán,</u> <u>Örkény István műveiből,</u> illetve Arany János egy balladája (pl. <i>Szondi két apródja</i>). <u>Karinthy Frigyes: <i>Tanár úr kérem</i></u> (részletek) – házi olvasmány. A karcolatgyűjtemény szerkezete; novellapárok összevetése.</p>	<p>nézőpontot, beszédhelyzetet;</p> <ul style="list-style-type: none"> • azonosítja az irodalom nagy témáit, pl. család, iskola, gyerekek és felnőttek, szegénység; • a kisepikai műfajok rendszerezésével (eredet, forma, műfaji jellemzők) összefoglalja, átismétli a négy év során megszerzett ismereteit; • képes az irodalmi élmény megosztására; • képes érzelmi tartalmak felismerésére, erkölcsi választások értelmezésére és véleményezésére.; • memoriterek (verses és prózaepikai szövegrészletek) előadására. 	
<p>1.1.1.1.1.36 Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Kisepika; anekdota, novella, egyperces novella, ballada; szerkezet, időrend, elbeszélői nézőpont, beszédhelyzet.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nagyepikai alkotás - regényelemzés	Órakeret 8 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Regények, regényműfaj-változatok. Regényelemzések. Nagyepikai alkotások közlésformái.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az emberismeret, az önismeret fejlesztése: képesség a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére; alapvető emberi helyzetek, erkölcsi választások értelmezésére, megbeszélésére, véleményezésére. Nagyepikai alkotások elolvasása, több szempontú megközelítése, feldolgozása, a narráció sajátosságainak megbeszélése, megvitatása. Az irodalmi nagy témáinak felismerése, azonosítása. Az emberismeret, az önismeret fejlesztése: képesség a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére; alapvető emberi helyzetek, erkölcsi választások értelmezésére és megbeszélésére, véleményezésére.</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p>Nagyepikai alkotás – egy regény sok szempontú megközelítése. Pl. <u>Tamási Áron: <i>Ábel a rengetegben</i></u> vagy <u>Szabó Magda: <i>Abigél</i></u> vagy <u>Móricz Zsigmond: <i>Légy jó mindhalálig</i></u> vagy <u>egy kortárs magyar vagy világirodalmi alkotás.</u> Tér- és időviszonyok, cselekmény, szerkezet, elbeszélői nézőpont, hangnem, ábrázolásmód. Hősök, tettek, magatartásformák – a szereplők jellemzése (egyéni állásfoglalással). Regényműfaji változat (pl. fejlődésregény, történelmi regény, példázatos regény). Elemzések, értelmezések és kreatív írások.</p>	<p>A tanuló nagyepikai alkotás(ok)ban</p> <ul style="list-style-type: none"> • azonosítja, elemzi az idő- és térvizonyokat, a narráció sajátosságait (az elbeszélés és a történet időrendje, előreutalások, késleltetések); a műfaji változatot; • felismeri az elbeszélői nézőpontot, beszédhelyzetet; • azonosítja az irodalom nagy témáit; • képes a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére; alapvető emberi helyzetek, erkölcsi választások értelmezésére és megbeszélésére, véleményezésére; • felidézi és rendszerezi az olvasott, feldolgozott regényeket (összefoglalás); • képes az irodalmi élmény megosztására, olvasmányainak ajánlására; • alkalmas az önálló olvasmányválasztás indoklására; • memoriterek (prózaepikai szövegrészletek) előadására. 	<p><i>Történelem:</i> nagyepikai alkotások társadalomképe, történelmi háttere.</p> <p><i>Bibliaismeret:</i> kapcsolatok, szeretet, hűség (stb.), érzelmek a Bibliában; erkölcsi útmutatások, különböző viselkedések értékelése; materiális és lelki, szellemi értékek.</p>
<p>1.1.1.1.1.37 Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Elbeszélői nézőpont, hangnem, ábrázolásmód; fejlődésregény, humor, példázat / parabola, történelmi regény.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p><i>Lírai és átmeneti műfajok, műtípusok - óda, dal, epigramma, elégia, ekloga, életkép, tájlíra, hangulatlíra, gondolati líra</i></p>	<p>Órakeret 18 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Lírai műnem. Dal, óda, himnusz, elégia, epigramma. Poétikai és verstani alapfogalmak.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak felismerése, hogy líra különböző műfajai az emberi érzelmek, erkölcsi döntések átélésének és a velük való azonosulás lehetőségét teremtik meg. Az alapvető lírai műfajok sajátosságainak (pl. beszédhelyzet, megszólított; tematika, motívumok, műfaji és tematikus kapcsolatok) felismerése különböző korok alkotóinak művei alapján. A ritmusérzék, a belső hallás fejlesztése. Szövegértési és szövegelemző képességek fejlesztése: alakzatok, képek azonosítása, a jelentésteremtő szerep elemzése, a kompozíció meghatározó elemeinek értelmezése, az érzelmi intelligencia, az empátia fejlesztése, az érzelmi tartalmak megértése révén. Szövegelemzések,</p>	

	<p>értelmezések sok szempontú megközelítésben. A szövegű, kifejező szövegmondás fejlesztése.</p> <p>Képesség a reklám, a popzene új szóbeli költészetének értelmezésére, közműveltségi helyének, szerepének megértésére.</p>	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Lírai és átmeneti műfajok, műtípusok, pl. óda, dal, epigramma, elégia, ekloga, életkép, tájlíra, hangulatlíra, gondolati líra - műfaji rendszerezés.</p> <p>Tematikus, motivikus kapcsolódások felismerése (a műválasztás felőlel alapvető lírai témákat, pl. természet, évszakok és napszakok, szülőföld, haza, család, szerelem, háború, szabadság, öntudat, költősors, költészet / ars poetica).</p> <p>Verstani, poétikai fogalmak rendszerezése.</p> <p>Szemelvények <u>Ady Endre</u>, Arany János, <u>József Attila: A Dunánál</u>, <u>Rejtelmek</u>, Kölcsey Ferenc, Kosztolányi Dezső, Petőfi Sándor, <u>Radnóti Miklós: Nem tudhatom</u>, <u>Szabó Lőrinc</u>, Vörösmarty Mihály, <u>Weöres Sándor</u>, <u>Illyés Gyula műveiből és kortárs (pl. Lator László, Tandori Dezső, Varró Dániel) magyar lírai alkotásokból.</u></p> <p>Szemelvények a reklám és a popzene (pl. Bródy János, Pajor Tamás) új szóbeli költészetéből.</p> <p>A fogalmi háló a választott művekhez kapcsolódik.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> • elemzi az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján, értelmezi néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát; • azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait; felfedez műfaji és tematikus-motivikus kapcsolatokat; • elemzi a zenei és ritmikai eszközök típusait, felismeri funkciójukat, hangulati hatásukat; • elemzi a képeket, alakzatokat, szókincsbeli és mondattani jellegzetességeket, a lexika jelentésteremtő szerepét megéri a lírai szövegekben; • elemzi a kompozíció meghatározó elemeit; • elemzi a művekből feltáruló érzelmi tartalmakat; • sok szempontú megközelítésben eleméz, értelmez különféle műfajú lírai alkotásokat és meg is tanul néhányat (Ady Endre, József Attila, Kosztolányi Dezső, Weöres Sándor egy-egy művét, Radnóti Miklós <i>Nem tudhatom</i> című alkotását és kortárs magyar szerzők néhány költeményét; • rendszerezi műfajelméleti, verstani, poétikai ismereteit (ismétléssel is); 	<p><i>Ének-zene:</i> dallam- és ritmusvariációk; énekelt versek, ritmushatások; a pop- vagy rockzene néhány jellemzője.</p> <p><i>Bibliaismeret:</i> a reklámok, a popzene hatásainak szellemi és erkölcsi értelmezése, értékelése a Biblia alapján.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ismerkedik a reklám és a popzene új szóbeli költészetével, illetve ennek helyével, szerepével, hatásával a közműveltségben. 	
1.1.1.1.1.38 Kulcsfogalmak/fogalmak	Óda, himnusz, elégia, dal, epigramma, ekloga; verselési rendszer, rímes és rímtelen időmértékes verselés, versláb, spondeus, trocheus, trochaikus verselés, daktilus, kötött verssor, hexameter, pentameter, disztichon, rím, rímelhelyezkedés, alliteráció; szókép, hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzat, ismétlés, párhuzam, ellentét, fokozás, figura etymologica, inverzió.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Stílusirányzatok a 20. század elején (klasszikus modernség)	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A romantika mint az utolsó egységes korstílus. Ady, Kosztolányi (vagy más, korszakbeli szerző) egy-két műve.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértése, hogy egy korszak sokféle módon vet fel erkölcsi és esztétikai kérdéseket, és sokféle műformában és hangnemben felelhet a problémákra. Megismerkedés egy korszak irodalmi életével és stílusirányzataival – pl. impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió –, az irányzatok és egy-egy mű összefüggésével. A stíuselemzési képességek fejlesztése. Az önálló ismeretszerzés, könyvtárhasználat és forráskezelés támogatása. A regionális és helyi kötődések elmélyítése a korszak irodalmi, művészeti, kulturális emlékeinek, emlékhelyeinek azonosításával.	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Stílusirányzatok a 20. század elején (klasszikus modernség). Az impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió stílus- és formajegyei. Jellemző művek, ábrázolásmódok pl. <u>Ady: A föl-földobott kő, Sem utódja, sem boldog őse...</u> , <u>Babits, Juhász Gyula, Tóth Árpád</u> műveiből.	A tanuló megismerkedik <ul style="list-style-type: none"> egy korszak stílusirányzataival – pl. impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió –, az irányzatok és egy-egy mű összefüggésével; ismerkedik a korszak irodalmi életével (pl. a <i>Nyugat</i> szerepe, hatása; irodalmi kapcsolatok); megismeri a korszakolás nehézségeit; az irányzatok főbb esztétikai elveit, törekvéseit, ábrázolásmódját, stílus- és formajegyeit (szimbólumhasználat és szimbolizmus megkülönböztetésével); jellemző műveken felismeri az irányzatok jellegzetességeit, főbb 	<i>Történelem:</i> a korstílusok művelődéstörténeti, életmódbeli vonatkozásai. <i>Vizuális kultúra:</i> stílusirányzatok a 20. század elején. <i>Informatika:</i> az önálló ismeretszerzés és -feldolgozás módjai, technikái.

	<p>vonásait;</p> <ul style="list-style-type: none"> • az önálló ismeretszerzés többféle módszerével (pl. internet, elektronikus könyvtár stb.) is gyűjt információkat; • keres a korszakhoz regionális és helyi kulturális kötődéseket (bármely művészeti ágból, pl. festészet, szobrászat, építészet is). 	
1.1.1.1.1.39 Kulcsfogalmak/ fogalmak	Impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió, szinesztézia, allegória, szimbólum, összetett költői kép.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<i>Nagyepikai alkotás az ifjúsági és/vagy a szórakoztató irodalom köréből - magyar vagy világirodalom, regényelemzés</i>	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Regényelemzések (legalább 5–6, korábban közösen, részletesen értelmezett nagyepikai alkotás tapasztalatai). Témák, hősök, műfaji változatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szociális képességek, az önismeret, az empátia, az erkölcsi tudatosság fejlesztése. Műmegközelítési, műelemzési eljárások alkalmazása, a személyes irodalmi élmények megosztása, olvasmányválasztás önálló indoklása. Megbeszélésekben a tetszés- vagy véleménynyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáinak alkalmazása, az eltérő ízlésítéletek különbözőségének megértése. A szórakoztató irodalom, a populáris irodalom egyes alkotásainak, különféle filmes feldolgozásoknak esztétikai szempontú, kritikus értékelése.	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Nagyepikai alkotás az ifjúsági és/vagy a szórakoztató irodalom köréből – egy magyar vagy világirodalmi regény sok szempontú megközelítése.</p> <p>A népszerű irodalom műfajai (pl. ifjúsági, bűnügyi, fantasztikus regény, kalandregény, sci-fi), megoldásai, hatása; hangnemei (pl. humoros regény), formái (pl. naplóregény, levélregény). Pl. Golding: <i>A Legyek Ura</i> / Bradbury: <i>Fahrenheit 451</i> / Rejtő Jenő egy műve / Verne egy műve / egy klasszikus bűnügyi regény.</p> <p>A fogalmi háló a választott művekhez kapcsolódik.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> • tudja alkalmazni a művek megközelítésének (korábban gyakorolt) lehetőségeit; • képes az irodalmi élmény megosztására, olvasmányainak ajánlására; • alkalmas az önálló olvasmányválasztás indoklására; • képes memoriterek (prózaepikai szövegrészletek) előadására; • tud tájékozódni erkölcsi kérdésekben, és ezt igényli is; megérti az igazság és nézőpont, a személyes és a közösségi igazság konfliktusát; • képes az önálló műbefogadás mind teljesebb élményére, a hatás feldolgozására (csoportos 	<p><i>Vizuális kultúra; Ének-zene:</i> a populáris kultúra műfajai, jellemzői.</p>

	<p>beszélgetésben való részvétellel és egyéni szövegalkotással egyaránt);</p> <ul style="list-style-type: none"> • képes a tetszés- vagy véleménynyilvánítás árnyaltabb nyelvi formáinak alkalmazására, az eltérő ízlésítéletek különbözőségének megértésére; • képes a szórakoztató irodalom, a populáris irodalom egyes alkotásainak, különféle filmes feldolgozásoknak esztétikai szempontú, kritikus értékelésére. 	
1.1.1.1.1.40 Kulcs fogalmak/ fogalmak	Népszerű irodalom, bűnügyi történet, kalandregény, fantasztikus regény, tudományos-fantasztikus irodalom, humoros hangnem.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Drámai műfajok - egy komédia		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A drámai műnem, drámai szerkezet, drámai jellem, jellemtípusok.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A drámában megjelenített konfliktusok, erkölcsi választások mérlegelése és értékelése, azonosulás a műben megjelenített pozitív értékekkel, magatartásokkal.</p> <p>Drámai mű/vek közös és önálló olvasása, befogadása, feldolgozása; a műnem jellemzőinek (pl. szerkezet, jellem, szituáció, nyelv) feltárása. Képesség drámai hősök jellemzésére, kapcsolataik, konfliktusaik elemzésére. A tragikum/komikum mint műfajformáló minőség megértése, műbeli megjelenési formáinak felismerése. Különböző dramatikus formák kipróbálása révén az empátikus készségek fejlesztése.</p>		
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Drámai műfajok - egy komédia sok szempontú megközelítése.</p> <p>Egy Shakespeare-komédia vagy Gogol: <i>A revizor</i> vagy Molière: <i>A fősvény</i>.</p> <p>Tér- és időviszonyok, szereplők rendszere, alapszituáció, cselekmény, konfliktusok. Drámai szerkezet.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> • felismeri és elemzi a drámai műnem főbb jellemzőit, a választott alkotás műfaját közös és önálló olvasással, feldolgozással, műelemzéssel; • elemzi a drámai szerkezet, drámai jellem és nyelv néhány jellemzőjét; • felismeri a komikumot mint műfajformáló minőséget, elemzi a műbeli megjelenési formáit; 	<p>Bibliaismeret: kapcsolatok, szeretet, hűség (stb.), érzelmek a Bibliában; erkölcsi útmutatások, különböző viselkedések értékelése; materiális és lelki, szellemi értékek.</p>	

<p>A meghatározó minőség szerepe (komikus cselekmény, komikus hős).</p> <p>Hősök (egyéni és tipikus vonások), komikus lelepleződés.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • tudja jellemezni a drámai hősöket, elemezni kapcsolataikat, konfliktusait; • képes szituációk és instrukciók értelmezésére, esetleg megjelenítésére; • tud elemezni és értelmezni egy látott jelenetet (színházi előadás vagy felvétele); • alkalmas egy szövegrészlet megtanulására, jelenet előadására az olvasott drámai műből vagy annak alapján; • különféle dramatikus formák kipróbálása fejlődik empátikus készsége. 	
<p>1.1.1.1.1.41 Kulcsfogalmak/fogalmak</p>	<p>Dráma, komédia, komikum, dialógus, konfliktus, alapszituáció, drámai nyelv, drámai jellem.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei (1) Történet és elbeszélés a mozgóképen	Órakeret 3 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Megfigyeli és azonosítja a különböző médiaszövegekben megjelenő egyszerű helyszín- és idő-, illetve konfliktusviszonylatokat.</p> <p>Képsorozattal meg tud jeleníteni valamely egyszerű cselekményt.</p> <p>Érti a rövid, egy szálon futó, történetet bemutató művekben az ok-okozati viszonyokat, azonosítja a történet idejét és helyszínét a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét.</p> <p>Dramatikus szövegek és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak felismerése, hogy a média nyújtotta lehetőségek közti választás erkölcsi-esztétikai felelősséget is jelent.</p> <p>Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, web) szövegértés képességének fejlesztése, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése.</p> <p>A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Helyszín- és időviszonylatok, illetve jellemek és konfliktusviszonylatok felismerése, megfigyelése a médiaszövegekben (pl. rádióműsorban, riportban).</p> <p>Átélt, elképzelt vagy hallott esemény mozgóképi megjelenítésének megtervezése az életkornak megfelelő szinten (pl. story-board, animáció, interjú alkalmazásával).</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> idő- és térbeli változások megjelenítése képsorozatokkal.</p>

<p>A beállítás (snitt; a kamera által rögzített folyamatos tér és idő), a jelenet (nagyobb tér és/vagy időugrások által határolt szerkezeti egység), a fordulat és epizód fogalmának magyarázata.</p> <p>A korosztálynak megfelelő mozgóképi szövegeken a cselekmény- és történetstruktúra, valamint az elbeszélés (narráció) megfigyelése és tudatosítása, és mindezzel összefüggésben konkrét szövegek elemzése során az exozicció, bonyodalom, lezárás már ismert fogalmainak alkalmazása.</p> <p>Egyszerűbb médiaszövegek létrehozásával (pl. interjú, újságcikk) a képzelőerő, kifejezőképesség fejlesztése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Jellem, hős, konfliktus, cselekmény, történet, elbeszélés, narráció, exozicció, bonyodalom, lezárás, beállítás, jelenet, epizód, fordulat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média kifejezőeszközei (2) A mozgóképi és az írott sajtó szövegeinek rendszerezése	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az egyes médiumokban megjelenő médiaszövegek közötti különbségek érzékelése, médiaszövegek fikciós vagy dokumentum jellegének megfigyelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Annak belátása, a mozgóképi és írott szövegek közti választás erkölcsi-esztétikai mérlegelést és értékelést igényel.</p> <p>Az életkornak megfelelő mozgóképi (film, televízió, videó, web) szövegértés képességének fejlesztése, önálló és kritikus attitűd kialakítása, a mediális írás-olvasástudás fejlesztése.</p> <p>A médiumok nyelvi apparátusára vonatkozó alapszintű tájékozottság megszerzése.</p> <p>A tudatos szövegválasztás képességének fejlesztése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Annak tudatosítása és próbája, hogy noha a mozgóképi szövegeknek nincs minden szövegre alkalmazható osztályozása, a filmek értelmezését, elemzését segíti a rendszerezés néhány alapszempontja (a valóságanyag természete: dokumentumfilm, fikció; az alkotói szándék és nézői elvárás: műfajfilm, szerzői film).</p> <p>A szerzői és a műfajfilm néhány meghatározó jellemzőjének meghatározása (a nézők számára ismerős témák, szériaszerű filmalkotások, könnyen befogadható ábrázolási konvenciók, illetve a személyesebb, a szerzővel azonosítható eredeti formanyelv használata).</p> <p>A meghatározó sajtóműfajok felismerése, alapvető jellemzőik tudatosítása (tudósítás, riport, publicisztika, kritika).</p>		<p>Vizuális kultúra:</p> <p>Képzőművészeti ágak, az építészet, a design főbb jellemzőinek ismerete.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dokumentum, fikció, műfaji, westernfilm, sci-fi, melodráma, burleszk, krimi; szerzői, ábrázolási konvenció; tudósítás, riport, kritika, publicisztika.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A média társadalmi szerepe, használata A média nyelve, a médiaszövegek értelmezése	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak.	

	<p>A médiaszövegek elemi szövegalkotó kódjainak, kifejező eszközeinek ismerete. A metafora és a metonímia felismerése, alkalmazása.</p> <p>A hírműfajhoz kapcsolódó meghatározó tevékenységek (pl. újságíró, fotóriporter) ismerete.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak belátása, hogy a média nagyfokú társadalmi szerepet játszik; a szerep megítéléséhez elvi-erkölcsi alapon nyugvó mérlegelés szükséges.</p> <p>A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása.</p> <p>Alapszintű, a média művelődéstörténetére vonatkozó tájékozottság megszerzése, a naiv fogyasztói szemlélet átértékelése, önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése.</p> <p>A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Annak felismerése, hogy a médiaszövegek megformálásához („írásához”) és megértéséhez („olvasásához”) az adott médiumra vonatkozó nyelvismeretre van szükség, és a tömegkommunikáció médiumai más és más jelrendszert, kódokat használnak.</p> <p>Annak tudatosítása, hogy a technikai úton rögzített képeket (is) alkalmazó kommunikáció sajátossága, hogy a képeken, mozgóképeken látható formáknak, motívumoknak nincs pontosan meghatározott jelentése – a jelentés nagymértékben függ a befogadótól.</p> <p>Annak felismerése, hogy míg a művek esetében a befogadó a szerző által megjelenített cselekményvilág eseményeiből maga konstruálja a történetet, a média direkt értelmezési kereteket kínál a fogyasztónak a közrebocsátott történet értelmezésére.</p> <p>Kérdések és állítások megfogalmazása a mediatizált kommunikáció egyirányú és/vagy interaktív jellegével kapcsolatban.</p> <p>Annak megismerése és aktuális médiaesemények feldolgozásával tudatosítása, miért és hogyan érvényesül a médiában a sztereotip megfogalmazás kényszere, milyen veszélyekkel járhat mindez.</p> <p>A nemek, foglalkozások, életmódminták, kisebbségek valóságtól eltérő megjelenítésének felismerése a médiában, annak tudatosítása, hogy a médiaszövegek a közösség kulturális képviselői (reprezentánsai), a sztereotípiák és a reprezentáció fogalmának meghatározása.</p> <p>Élmények és tapasztalatok összevetése a média által közvetített, megjelenített világokkal (pl. hírműsorok, talk-showk, reality-showk, életmódmagazinok, közösségi portálok alapján az azonosságok és az eltérések megfigyelése, megbeszélése).</p> <p>Azonos események eltérő megfogalmazásainak összevetése, ésszerű indoklás az egyszerűbb reprezentációk különbözőségeire (érdekek, nézőpontok, politikai és gazdasági érintettség), illetve műfaji, nyelvi különbségek feltárása a hírműsorokban, hírportálokon, napi sajtóban).</p>	<p><i>Történelem:</i> a médiumok híreinek történelmi-társadalmi háttere, érdekcsoportok azonosítása.</p> <p><i>Informatika:</i> képrögzítés, képszerkesztő programok.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szimbolikus kód, technikai kód, értelmezési keret, egyirányú kommunikáció, interaktív kommunikáció, sztereotípiák, reprezentáció.</p>

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén

A tanuló képes a kulturált szociális érintkezésre, eligazodik és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit.

Képes érzelmeit kifejezni, álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni, ugyanakkor empátikusan képes beleélni magát mások gondolatvilágába, érzelmeibe, megérti mások cselekvésének mozzatórugóit.

Képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére.

Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni.

Ismeri és a törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára. Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket. A helyesírási segédkönyvek segítségével jártas az összetett szavak és gyakoribb mozaikszók helyesírásában.

Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit.

Képes a könnyebben besorolható művek műfaji azonosítására, 8–10 műfajt műnemekbe tud sorolni, és a műnemek lényegét meg tudja fogalmazni. A különböző regénytípusok műfaji jegyeit felismeri, a szereplőket jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tárni. Felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 19–20. századi alkotások). Felismeri néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát, azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait. Felfedez műfaji és tematikus-motivikus kapcsolatokat, azonosítja a zenei és ritmikai eszközök típusait, felismeri funkciójukat, hangulati hatásukat. Azonosít képeket, alakzatokat, szókincsbeli és mondattani jellegzetességeket, a lexika jelentésteremtő szerepét megérti a lírai szövegekben, megismeri a kompozíció meghatározó elemeit (pl. tematikus szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása). Konkrét szövegpéldán meg tudja mutatni a mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep különbözőségét, továbbá a közvetett és a közvetlen elbeszélésmód eltérését. Képes a drámákban, filmekben megjelenő emberi kapcsolatok, cselekedetek, érzelmi viszonyulások, konfliktusok összetettségének értelmezésére és megvitatására. Az olvasott, megtárgyalt művek erkölcsi kérdésfeltevéseire véleményében, erkölcsi ítéleteiben, érveiben tud támaszkodni.

Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: novella, rapszódia, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon, szinesztézia, szimbólum, tragédia, komédia, dialógus, monológ. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: fordulat, retorika, paródia, helyzetkomikum, jellemkomikum. Az ismertebb műfajokról tudja az alapvető információkat.

Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére.

Képes beszámolót, kiselőadást, prezentációt készíteni és tartani különböző írott és elektronikus forrásokból, kézikönyvekből, atlaszokból/szakmunkákból, a témától függően statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból.

Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival. Ismeri a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepét, működési módjának legfőbb jellemzőit. Kialakul benne a médiatudatosság elemi szintje, az önálló, kritikus attitűd.

A tanulók továbbhaladásának feltételei

Szövegértés

A szöveg értő befogadását biztosító olvasás, különféle műfajú szövegek kifejező felolvasása.

A megismert műfajok stílus eszközeinek megnevezése tárgyyszerűen a tanult szakkifejezésekkel, jellemzésük példákkal. Az olvasott művekben megjelenített emberi problémák bemutatása önálló véleménynyilvánítással. A népszerű irodalom néhány gyakori műfajának ismerete, hatáskeltő eszközeik jellemzése.

Szövegalkotás

A tanulmányokhoz szükséges eszközszintű íráskészség, jól olvasható esztétikus írás. A feldolgozott művekről, olvasmányélményekről összefoglalás készítése a témának, a kommunikációs alkalomnak megfelelő stílusban felelet vagy írásos beszámoló formájában. Elbeszélő, leíró szövegeket és jellemzéseket írnak különböző szempontok alapján. Elbeszélő és párbeszédes szövegeket alakítanak át. A megismert stílusértékű nyelvi elemeket fogalmazásuk során tudatosan alkalmazzák. Kialakítják egyéni stílusukat az írásbeli szövegek megalkotásában.

Tanulási képesség

Jártasság az önálló könyvtári munkában, a tárgyi katalógus és az elektronikus információhordozók használatában. Jegyzetet és vázlatot készítenek, ismeretterjesztő, értekező szövegeket dolgoznak fel, adatokat rendszereznek; képesek az önálló könyvtári kutatómunkára, különböző típusú dokumentumok felhasználásának megtanulására.

Anyanyelvi ismeretek

Az összetett mondatok szerkezetéről tanult ismereteiket felhasználják gondolataik pontos és árnyalt kifejezésére. Eligazodnak a mindennapi kommunikációs helyzetekben. Tanári irányítással és önállóan javítják írásbeli munkáik stilisztikai és helyesírási hibáit. A megismert szövegfonetikai eszközök igényes alkalmazása a szóbeli kommunikáció során. A különböző nyelvváltozatokat ismerik, és megfelelő módon alkalmazzák a szóbeli és írásbeli szövegalkotás területein is.